

YAŞADIĞIMIZ

ortam

HABER•YORUM•BELGE YIL: 1 SAYI: 6 FİYATI: 10 TL.

BEHİCE BORAN'la
KONUŞMA

Türk Turizmciliğinde
yeni bir isim
yeni bir güç

site turizm

Tourism and Travel Agency
Osmanbey - İSTANBUL - TURKEY

Tel.: 47 41 72 - 47 09 23, Telex: 23569 Site TR

ortam

Haber — Yorum — Belge
Aylık Siyasi Dergi

Hakikat Gazetecilik ve
Matbacılık Ltd. Şti. A.
Sahibi ve Genel Yayın
Yönetmeni

YÜKSEL METİN

Sorumlu Yönetmen
AYDIN ÜNSAL

Yönetim Yeri
Halaskargazi Cad., Site
Han Kat 2, No: 105
Tel: 47 59 84

Fiyatı 10 Türk Lirası
Yıllık Abone Bedeli 120 TL.
Yurt Dışı Aboneler 250 TL.

İlan Tarifesi
Kapak içi 5000 Türk Lirası/
İç sayfalar; Tam sayfa
3000, yarım sayfa 2000 Türk
Lirası'dır.

Kapak Düzeni
TURGAY BETİL

Yaşadığımız ORTAM'ın bu
sayısı OSMANLI Matbaası'nda
30/10/1978 tarihinde
dizilmiş ve basılmıştır.

Kapak Baskısı
YILMAZ Ofset Tesisleri

ön kapak / Turgay BETİL
arka kapak / Mehmet Pe-
sen'in Köy Düğünü resmi.

Çare erken seçim

Yüksel METİN

Kamu oyunun son seçimlerde çıkardığı meclis aritmetiği ülkeyi bir iktidar boşluğuna sürüklemiştir.

Ne var ki seçimlerden bu yana genede demokrasimiz bazı olumlu doğruları saptamış meclis aritmetiğinin çözümsüzlüğü tümünden heba olup gitmemiştir.

Nedir bu saptanan doğrular?

AP lideri Demirel MSP ve MHP ile ortak bir koalisyonun kendisine neye malolduğunu saptamış ve «Kan şerbeti içip kızılçık içtim» oyunundan vazgeçerek partisinin artık ya muhalefette kalacağını ya da tek başına iktidara geleceğini vurgulamıştır.

Bir takım iç ve dış ortak güçler tarafından 12 mart sancısına umut olarak estirilen Ecevit ve CHP'nin ne kadar umut olduğu boyutları bütünüyle belirlenmiş kamu oyu bu noktada kesin bir yargıya varmış en azından CHP'ye oy verecekler için salt bir umut olmaktan çıkmış gerçek boyutlarına oturmuştur.

Ecevit dün Demirel'in ayağına giderken on ay önce iktidara geldiği gür sesini artık kaybettiğini ve çareyi bildiği değil aradığını ortaya koymuş ve açıklıkla rejimin tehlikede olduğunu belirliyerek «TARİHİN TEKERRÜR ETMEMESİ İÇİN ELİMDEN GELENİ YAPACAGIM» diyerek bu ton değiştirmesinin gerekçesini ortaya koymuştur.

Ecevit ve Demirel ülke sorunları üstünde bazı teşhis hataları içindedirler. Bu hatalar salt kendilerinin kaybedeceği faturasını kendilerinin ödeyeceği hatalar değildir. Türkiye bugün siyasal olarak iki liderin dengesinde durmakta bu dengede yapılacak hataların rejimi aksatacağı gerçeğine de iyice yaklaşmış olmaktadır.

Demirel'in anarşiye tek gözlükle bakması ve anarşinin sol odaklarla Ecevit ve CHP bütünleşmesinden oluştuğunu savunması gerçekte ilintili değildir. Türkiye'de eylem gücü, eylem bütünü her ne olursa olsun «Bilimsel sol'un» kısacası marksist leninist örgütlerin CHP ile organik bağları olmadığı gibi bu örgütleri sürükleyenlerin destekliyenlerin bakış açısı yargıları Demirel için ne ise Ecevit içinde aynıdır.

Ecevit'in Demirel buluşmasında ton değiştirerek ulus önünde ülke sorunlarının altında kaldığını belirliyerek bir acz ifade etmesinin üzerinde düşünmek gereklidir. Bir iktidar kendisini bu denli zafiyete uğratan gerçeklerle bütünleşemez. Bu iktidarın düpe-düz kendi bindiği dalı kesmesidir. Dün nasıl Demirel'in sağ anarşiye körüklediği için ülkede kardeş kamı akıtıldığını savunan muhalefet burada haksızlık ediyorsa bugün aynı haksızlığı sayın Demirel yapmaktadır.

Türkiye seçimlerden bu yana bazı gerçeklerin artık altını çizmiştir. Ülke ekonomik sıkıntının yanı sıra birde anarşinin soluğunda tedirgindir. Olaylar eğer bir iç savaş boyutuna sürüklenemiyorsa bu salt halkımızın kendi bilincinden gelmektedir. Bu bilincin halk tarafından nereye kadar saklanacağını da kestirmek mümkün değildir.

(arkası 19 uncu sayfa da)

geçtiğimiz ayın takvimi

1 EKİM

Avusturya Büyükelçisi'nin karısı ve Kızı Fethiye'de vurularak öldürüldü □ Türk Parasının değeri yeniden düşürüldü □ AP Milletvekili Fikri Pehlivanlı'nın kardeşi Ekrem Pehlivanlı Kırıkkale'nin Beyovası köyünde öldürülmüş olarak bulundu □ Uşak'ta işçi Mehmet Dinçtopal Ankara'da Orhan Çakul isimli öğrenci öldürüldü.

2 EKİM

Sirkeci vapur iskelesi bekleme salonunda bomba patladı işçi Mevlut Çelik ve ağabeyi Osman Çelik öldü □ Demirel "Umud Taciri İflas etti" dedi □ Ayasofya Camiine konan bomba dört turisti yaraladı.

3 EKİM

MHP sıkıyönetim ilan edilmesini istedi □ Şehremini Lisesi öğrencisi Gürbüz Yavuz, Uşak'ta Alaaddin Gündüz isimli işçi öldürüldü □ Ankara'da çöp kutusuna yerleştirilen bomba üç kişiyi yaraladı.

4 EKİM

MHP İl Başkanı Recep Haşath ve oğlu Mustafa Haşath öldürüldü □ Türkiye Demir Çelik Kurumu Genel Müdürü görevden alındı □ Hasköy PTT'sine girenler "Aranız da faşist var olacak" dediler ve Mehmet Tekeyi öldürdüler. Ayrıca Hasköy'de evine gitmekte olan Tamer Gürsel'de öldürüldü. □ Ecevit "Sıkıyönetime gerek yok" dedi.

5 EKİM

Sınava giden üç öğrenci otobüsten indirilerek kursuna dizildi. Kursuna dizilenlerden Suat Koçer'in ölüsü bulundu ikinci cese-

din henüz kimliği belirlenemedi. Öldü sanılan Kabataş Lisesi öğrencisi Sercan Bilgiser ise yaşıyor □ İstanbul Karagümrük'te İzzet Çörekçi Ankara'da Adnan Şahin, Terme'de Ahmet Kahraman öldürüldü □ İstanbul'da orta öğretim Okulları 9 Ekim'e kadar tatil edildi □ Bakanlar Kurulu dört Amerikan üssünün açılmasına karar verdi.

6 EKİM

Fındıkzade otobüsünden üç öğrenci kaçırıldı ikisi kayıp biri serbest bırakıldı □ Elektrik fiyatına yeniden zam yapıldı □ İstanbul'da ekmeğe fiyatı dört liraya çıktı □ Sovyetler Birliği Futbol takımı Milli Takımımızı 2-0 yendi.

7 EKİM

Zincirlikuyu'da Halil Baybars Cevizli'de Orhan Tunceli isimli gençlerin cesedi bulundu □ İstanbul'da yanyana iki banka aynı anda soyuldu □ Adana'da Battal Bezirganlı isimli öğrenci öldürüldü.

8 EKİM

İstanbul'da İlhan Akyıldız isimli Genç ve Kemal Güçlü isimli işçi öldürüldü □ Kadıköy'de İGD binası bombalandı yirmi liseli genç yaralandı □ Elazığ'da Akın Talay isimli genç öldürüldü.

9 EKİM

Demirel Hükümet'in açtığı Amerikan üsslerine karşı çıkararak "ABD birşey vermeden istediğini yaptırmıştır" dedi □ Ankara'da Yusuf Elan öldürüldü □ Maliye Bakanı Müezzinoğlu "Bütçe açığı kapatıldı artık fiyat artışları duracak" dedi.

10 EKİM

Ankara'da bir eve baskın yapıldı

TİP üyesi yedi kişi kursuna dizildi. Efraim Ezgin, Latif Can, Nuri Uzunlar, Salih Gevenci, Hürkan Gürses, Faruk Ersan öldü Serdar Altın ağır yaralı olarak kurtarıldı □ MHP binasında silahlı nöbet tutan Hüseyin Kezer Mete Özder'i alından vurarak öldürdü □ Ankara AP milletvekili Şadi Pehlivanlı partisinden istifa etti.

11 EKİM

Bursa'da Alman mühendis Hermann Sachs öldürüldü □ Yerel Yönetim Bakanı "Aitü ay sonra ucuzluk başlayacak" dedi □ Sandıklı ilçesi tren istasyonunda kafasına demirle vurulan öğrenci Ahmet Öztürk Elazığ'da daha önce yaralanan öğrenci Tahir Özyazgan hastahane'de öldü.

12 EKİM

Üniversite mezunlarının er olacağını Milli Savunma Bakanı açıkladı □ Tatbikattan dönen askeri araç devrildi sekiz er şehit oldu □ Bahçelievler katliamında ölenler toprağa verildi TİP Genel Başkanı Behice Boran "Katiyen onların silahları ile cevap vermeyeceğiz. Örgütlenerek mücadele edeceğiz" dedi.

13 EKİM

Rize'de benzin istasyonu yandı, dokuz kişi öldü □ Amasya lisesinde olay çıktı. Aslan Yeşilyurt Bakırköy'de de işçi Turan Güngör öldürüldü.

14 EKİM

Kontenjan gurubu Meclisleri toplantıya çağrıldı □ Türk-İş Disk anarşiye karşı birleştiler □ Gaziantep Adana treni yandı üç kişi öldü.

15 EKİM

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı "Bu kıy ucuz ve bol et ye-

necek" dedi □ Maltepe'deki çatışmada Ali Erkişçi isimli öğrenci öldürüldü □ MSP büyük kongresi toplanıyor.

16 EKİM

İstanbulda onsekiz yaşında Ömer Dilek 29 yaşındaki şoför Ali Aslan, Ankara'da Halim Kaptan diğeri kimliği belirlenemiyen bir genç ölü olarak bulundular □ Urfa'da Kaleci köyünde bir eve yapılan baskında Feyzullah Ateş ve Halil Ateş isimli iki öğrenci öldürüldü □ Elazığ cezaevinde yapılan aramadan sonra içerde çatışma çıktı Hidayet Çelik ve Lütfü Engin öldü □ MSP kongresinde yönetimi eleştiren Yozgat senatörü Süleyman Ergin tartaklanarak salondan dışarı atıldı.

17 EKİM

Ankara'da Mehmet Acar isimli genç taranarak öldürüldü. □ AP Genel Başkan Yardımcısı Nuri Bayar Erbakan'ı Milliyetçiliğe zarar getirmekle suçladı.

18 EKİM

Bahçelievler katliamında yaralanan Serdar Alten öldü O Adana'da içi Hüseyin Elaldı isimli genç öldürüldü. □ 250 milyon liralık eroir ele geçti □ Urün Dergisi aleyhine açılan davada savcı 141-142'inci maddelerin iptali için Anayasa mahkemesine başvurulması savundu.

19 EKİM

Denizli'nin Bekili köyünde siyasi tartışma sonunda Ali Ayvaz öldürüldü. □ Serdar Alten'in cenazesi nin Maltepe camiinden kaldırılmasına izin verilmedi. TİP Genel Başkanı Behice Boran «Bir cenazenin istenildiği yerden kaldırılma özgürlüğü yoksa hangi özgürlükten sözedebiliriz» dedi. □ Senato Başkanı Sırrı Atalay hükümeti eleştirdi.

20 EKİM

Demirel İsmail Cem'e 405 bin li-

ra tazminat ödemeye mahkum oldu. □ Yedi yaşında ki kızı ifgal etmekten sanık David Evans hapis haneinde mahkumlar tarafından yargılanarak idam edildi. □ Irak boru hattında yangın çıktı. □ Adana'da lise öğrencisi Erdal Vahapoğlu öldürüldü, Ankara'da Ekrem Tali Yantırık'ın Gaziantep'te Ozan Kılıç'ın, Kırıkkalede de kimliği tesbit edilemeyen bir gencin cesetleri bulundu.

21 EKİM

ITU Elektrik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bedrettin Karafakıoğlu öldürüldü. □ AP Büyük kongresi başladı

22 EKİM

Ihsan Gülmez isimli toplum polisi beline soktuğu tabanca patlayınca öldü □ Tekirdağ'da Recep Selçuk isimli işçi evinin önünde öldürüldü □ Alpogut Linyitlerinde görevli mühendis Reşat Gönder'in cesedi bulundu □ Eyleme katılan her orta öğretim öğrencisi bir yıl ceza alacak.

23 EKİM

MSP Genel Sekreterliğine yenisinden Oğuzhan Asiltürk seçildi □ 12 AP'li senatör Partilerinin gerekirse TBMM'den çekilmesi için büyük kongreye önerge verdiler ve önerge kabul edildi □ Sümerbank mamullerine üçüncü kez % 25-30 zam yapıldı.

24 EKİM

Demirel 1439 oyla Genel Başkan seçilirken rakibi Kamuran İnan 88 oy aldı. □ Adana'da öğretmen Ahmet Tefvik Pampal öldürüldü □ İstanbul'da Odun tücarları Orhan Erginsoy ve şoförü Gazi Ulusoy öldürüldü. □ Emet Belediye Başkanlığı seçimini AP kazandı.

25 EKİM

Fatih'te öğrenciler çatıştı ondört yaşındaki Sennur Özen isimli ortaokul öğrencisi kız vurularak öldü □ Mardin'de bir süre önce yaralanan Mehmet Erbil isimli genç hastahaneinde öldü □ Fiyatları ucuzlatmamak için İstanbul hal'inde sekiz ton ispanak çöpe döküldü.

26 EKİM

Amerikan Ateşesi kaçırılmak istendi □ Şişli'de bir kuyumcu kendisini soymak isteyen iki gençten birini öldürdü □ İran'da karışıklıklar artıyor dört banka yakıldı.

27 EKİM

Ecevit ile Demirel görüşmesi iki saat kırksekiz dakika sürdü ve olumlu bir sonuç alınmadı □ Antalya'da şoför Osman Armağan öldürüldü □ Korutürk Fezziolu'nu köşke çağırarak görüştü. □ Bingöl Belediye Başkanı Hikmet Tekin ve şoförü ağır yaralandı □ Bingöl Beden Terbiyesi genel müdürü Ahmet Turan öldürüldü.

28 EKİM

Kartal'da işçi İrfan Güvencin öldürüldü.

29 EKİM

Yazar ve Edebiyat tarihçisi Agah Sırrı Levent Öldü □ Adana'da YSE İşçisi Mehmet Yiğit öldürüldü □ Denizli'de bir süre önce yaralanan Hüsnüye Kurtar öldü □ Genelkurmay Başkanı Evren "Cumhuriyetin yozlaştırılmasına Silâhlı Kuvvetler izin vermez" dedi.

30 EKİM

Kilimli'de aranmak isteyen kahvede güvenlik kuvvetlerine ateş açıldı. Mehmet Kurnaz ve Hasan Yazgan isimli polisler öldüler.

31 EKİM

Adana'da Veli İnce, Tokatta taranan kahvede de Sabri Tokuş, Selahattin Abacı ve Nursel Akteş öldü.

bir ayın öyküsü

Kenan Bulutoğlu'nun tıkkama vergisi

Yurtdışındaki Türk İşçileri Yatırım ve Kültür Vakfı adında bir vakıf kurulmuş ve bu vakıf Alman (BFTİ) Türk işçi yatırımlarını destekleme bürosu ile Türkiye de bir dizi seminer düzenlemişti. Türkiye'de yatırıma geçmek isteyen Alman işçileri topladıkları paralarla çok kişili yatırım şirketleri oluşturuyor, sözüm ona hükümet de bu şirketleri destekliyordu.

Türkiye'de bu denli kurulmuş bine yakın şirket vardı. Bunlardan otuz kırkı dışında sağlıklı olarak yaşama geçirilmiş olanı pek yoktu. Bu şirketler neden yaşama geçirilmiyordu? Niçin bunlar küçük üniteli yatırım şirketleri olarak bir kârlılık sağlayamıyordu? Vakıf Alman yetkililerle birlikte düzenlediği seminerde bu konuyu araştırmak istiyordu.

2 Ekim günü Tarabya Otelinde açılan seminer 5 Ekim'de Denizli'nin Tusan moteline alınmıştı. Seminer'in Pamukkale'ye aktarılmasının bir nedeni de Almanya'da çalışan işçilerin oluşturduğu Türkiye'deki işçi şirketlerinin yoğunluğunun burada olmasıydı. Proje değeri 1 milyara varıyordu burada kurulan 33 işçi şirketinin. Seminare Türkiye Hükümetinin konuyla ilgili Bakanı Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu'na çağrılıydı. Bakan da bu seminere büyük bir önem veriyordu ve mutlaka katılacaktı.

5 Ekim günü Seminer İşletmeler Bakanı tarafından uzunca bir konuşma ile açıldı. Konuşma uzunca ve oldukça önemliydi. Bulutoğlu kendi hükümetinin Türkiye'de dayandığı bütün payandalara çatıyordu. Ecevit ünlü Bildenberg

toplantısında iktidar olurken Kenan Bulutoğlu bu örgütün tüm Türkiye uzantılarına karşıydı.

BAKANIN KONUŞMASI

Niçin Halk İşletmeciliği? CHP muhalefette iken savaş sonrası sanayileşmemizin yanlış bir yörüngede olduğuna parmak basmıştır. Sanayi birikiminin üretim kesimleri arasındaki dağılımında, ve yapısında büyük sakatlıklar olduğunu belirtmiştir. Özellikle ithal ikamesi şeklinde kurulan montaj sanayiinin dış ticaret açığımızı azaltmak yerine tam aksine artırmaya katkıda bulunduğunu vaktinde haber vermiştir. Yerli ürünlerimizi işleyen sanayi (iplik, dokuma, gıda maddeleri de iç piyasaya aşırı derecede yöneldiğini, yeterince ihracata özendirilemediğini sık sık belirtmiştir. Bugün sanayiimizin yapısı iç pazara dönük, ithalâta bağımlı

TIKKAMA VERGİSİ ÖNEREN
BULUTOĞLU

ve dış pazarlardan kopuktur. Bütün bu sakatlıkları Dördüncü Beş Yıllık Plân döneminde düzeltmeye hükümet olarak kararlıyız.

Sanayi birikimimizin kesimlerarası yapısal bozukluğu yanısıra, mülkiyet durumu da gittikçe artan bir biçimde eşitsizliğe ve tekelleşmeye doğru kaymıştır. Sanayi birikiminde tekelleşmenin bir çok nedenleri var. Bunlardan birincisi özel sanayi yatırımlarının ilk tasarruf kaynağını oluşturan tarım ve dış ticaret kesimlerindeki yapıdan ileri gelmektedir. Tarımda büyük toprak sahipleri tarım ürünlerini işleyen sanayide büyük pay sahibi olmuşlardır. Aynı şekilde, ithalâta yabancı firmaların temsilciliklerine sahip olan tüccarlar, ithalât durdurulunca kurdukları montaj sanayiinin büyük paydaşları olmuşlardır. İlk sanayi kuruluşları bu nedenlerle dışardan paydaş almamış, doğrudan aile şirketlerince gerçekleştirilmiştir.

Kredi düzenimiz de sanayi kesiminde özel birikimin tekellenmesine hizmet etmiştir. Banka kredilerinde uygulanan güvence sistemi, kredilerin işletmelere değil varlıklı kişilere akmasına sebep olmaktadır. Krediler yeterli taşınmaz mülkü olup da bunu ipotek ettirenlere verilmektedir; işletme sahibinin işine, çalışkanlığına becerisine ve dürüstlüğüne kredi verilmemektedir. İpotek ettirecek geniş arazi ve mülk sahibi olan ticaret erbabı rahatça kredi bulabilmektedir; aldığı krediyi yatırımı yapan kişiye kendi faizlerini de katarak devretmektedir. Bu durumda sanayide sadece emlak sahibi büyük aile işletme-

leri kredi alabilmektedir; öteki-ler ancak emlak ve arazi sahibi olan araçlardan, ikinci elden kredi alabilmektedirler. Halk Bankasının zincirleme sorumluluk üzerinden esnaf ve sanatkâri koopera-tifleştirerek verdiği kredi tamamen yetersiz kalmaktadır.

Öte yandan özel bankaların kendi mülkleri olan işletmelere sınırsız kredi vermelerine müsaade eden Bankalar Kanunu hükmü (madde 38) de tekeli sermaye birikimi gelişmesini hızlandırmıştır. Son zamanlarda büyük aile şirketleri, bu hükümden istifade ederek milyonlarca tasarruf sahibinin mevcuatına el koyarak kendi işletmelerinde kullanmak için özel bankaları da satın almaya başlamışlardır. Banka sahibi olamayan büyük aile şirketleri de holding formülüne başvurmuşlar ve bir yandan tahvil çıkararak halk tasarruflarına el uzatmışlar, bir yandan da şirketlerinin kontrolünü elden çıkarmaksızın sınırlı ölçüde halka hisse senedi satma yoluna gitmişlerdir. Nihayet, bazı aile şirketleri devletin kurduğu büyük sanayi kuruluşlarının yarattığı katma değere de el atmışlardır. Bir yandan devlet işletmelerinin ürettikleri ara malları piyasa fiyatından çok daha düşük olan resmi fiyatlarla alarak kendi ürünlerinden elde ettikleri kârları şişirmişler, bir yandan da devlet işletmelerinin bitimli mallarının dağıtım ve satış imtiyazını alarak devletin elde edemediği kıtık kârlarını birikimlerine katmışlardır.

Savaş sonrası dönemde özel kesimde sermaye birikiminin tekelleşme yönünde olmasını destekleyen bir başka etken de hükümetlerce izlenen dış ticaret rejimi olmuştur. Bu rejimde yurt içinde fiyat artışları süre giderken döviz değerinin sabit tutulması, döviz tahsislerinden yararlananların büyük kıtık rantları toplamalarına sebep olmuştur. Bu kıtık rantları sanayi kurmuş oldukları için ithal tahsisi alanlara, ya da

yabancı şirketlerin Türkiye'deki temsilcilerine aktarılmıştır. Buna karşılık, dövizleri sağlayan kesimlerde çahşanlar (tütün, fındık, üzüm, incir ve pamuk üreticileri) bu rejimde gizli bir vergiye tabi tutulmuşlardır. Böylece, ihracata yönelik tarımsal üretim dallarında çahşanların yoksun bırakıldıkları gelirler, ithalat tahsislerinden yararlananlara aktarılmıştır. Bu da milyonların gelirinin ithal olanağından yararlanan bir avuç sanayici ve ithalâtçıya aktarılması sonucunu doğurmuştur.

Sanayide tekelleşme yönündeki bu gelişmeye karşı Türkiye'de son yıllarda bir halk girişimleri olgusu kendiliğinden ortaya çıkmıştır. İşçilerin tasarrufları ile kurdukları şirketler tekeli gidişin karşısında tabana yaygın bir sanayileşme hareketidir. **CHP** başlangıçtan beri bu hareketin sağlanmasına ve ekonomiye yapacağı olumlu katkıya inanmıştır. 1974 iktidar döneminde bu hareketi desteklemek için finans kurumlarını kurmaya başlamıştır. **DESİYAB** bu girişimin sonunda kurulmuştur. Şimdi bu harekete daha büyük bir hız vermek için Ecevit Hükümeti yeni bir Bakanlık, İşletmeler Bakanlığını halk kesimini desteklemekle görevlendirmiştir."

Ne var ki Bakanın bu konuşması oldukça büyük espri ve eleştiriyeye uğruyordu. Seminere katılan Köy işleri Bakanlığı uzmanları, biraz da patronları bakanın son günlerde kendisini iyice sola yaslamasından cesaret alarak, Kenan Bulutoğlu'nu köşeye sıkıştırıyorlar;

"Siz tekeli sermayeyi eleştiriyorsunuz. Tekeli sermayenin istetik Türkiye'deki örneklerini veriyorsunuz. Tekeli sermayeye karşı çıkıyorsunuz. Ama Kapitalizme karşı çıkmıyorsunuz. Kapitalizm olduğu sürece onun aşaması olan Tekeli sermaye de doğal olarak kazanmıyor mu?"

Bu son derece ilginç bir olaydı. Bir seminerde bir bakan bir başka bakanlığın teknisyen bürokratları tarafından resmen samimi-yetsizlikle suçlanıyordu. Kenan Bulutoğlu bu bilimsel gerçeğe karşı çıkamıyor, cevap bile veremiyor, günün anlam ve önemi içerisinde işçi şirketleri temsilcilerine çok sola dönük olarak yaptığı konuşma hora geçmiyor, politika bozuluyordu.

TIKAMA VERGİSİ

Kenan Bulutoğlu'nu mahalli CHP örgütü hemen izole etmiş ve Seminerde uzun süre kalmasını engelleyerek daha önce yapılan Babadağ'a gitme işini devreye sokmuşlardı. Bakan seminerden gidecek, ama konuşmasına getirilen eleştiriler devam edecekti.

Kenan Bulutoğlu Babadağ'dan kalabalık bir CHP'li gurupla birlikte Seminer'in akşam yemeğine döndüğünde henüz konuşması eleştirilmekteydi. Bakan geceyi Pamukkale'de geçirecek ve sabah Samsun'a hareket etmek üzere yola çıkacaktı. Seminere katılanlar akşam yemeğinde CHP'li mahalli örgütün Bakan yanında Denizli bürokrasisine hava atması atraksiyonu yüzünden bu konuyu deşemediler.

Bu arada Hürriyet'in Ege'de çıkarmağa başladığı Ekspres Gazetesi seminere genç bir muhabir göndermişti. Hürriyet'in bu genç muhabirinin Kapitalist gelişmenin doğal sonucu olan tekelleşmeyle ne ilgilenecek ne de bunu anlayacak hali vardı. Semineri değerlendirmek için uzun süre Kenan Bulutoğlu ile seminere katılan güzel çevirmenin birlikte havuz başında resimlerini çekmek istediye de bunu başaramamış, sonunda Bakandan havuz başında bir iki poz özel resmini alarak çalışmasını sürdürmeğe razı olmuştu. Bakanın Basın danışmanı Hürriyet muhabirinin bu isteğine "evet" demiş, kendisine sabahle-

yin saat 10.00'da buluşmak üzere randevu vermişti.

Ne var ki Bakan sabah saat 07.00 de yola çıkıyordu. Ertesi sabah Kenan Bulutoğlu sabah kahvaltısında olayı başarılı basın danışmanından herkesin ortasında dinlemiş ve oldukça keyiflenerek bu denli başarılı bir basın danışmanı ile çalıştığın- dan öğünç duymuştu. Bulutoğlu kahvaltıda bu keyif üzerine Denizli valisi ile bir sohbet tutturmuş ve dahiyane görüşlerini açıklamaktan hiçbir sakıca bulmayarak ünlü "TIKAMA VERGİSİ" girişimlerini açıklamıştı. "Efendim şehirlerin en güzel yerleri, girişleri, merkezleri gereksiz bir sanayi oluşum tarafından tıkanıyordu. Bunun çaresi vardı. Tikama vergisi alınmalıydı. Örneğin İstanbul'da Perşembe pazarında her türlü demir satılıyordu. Perşembe pazarında demir mi satılırdı? Buraya kamyonlar yük indiriyor yük alıyordu. İlla da burada demir satmak gerekiyorsa bir yazhane açılır, numuneler burada bulundurulur buradan alınan siparişler şehrin dışına kurulan depolardan nakledilirdi. Buna yanaşmazlarsa o zaman kolay vardı. Hükümet "Demiri ben Perşembe Pazarında satmak istiyorum" diyenden tikama vergisi alırdı. Bu vergi oldukça yüksek tutulmalıydı...

Hürriyet'in Ege Edition'un Ekspres'in muhabiri saat 09'a doğru kalktığıında Bakanı havuz başın da resimliyemeden kaçırması olacaktı, ama kahvaltıda kendisine hiç de iyi not vermemiş eski bir gazetecinin öfkesini yakalayarak bu tikama vergisi haberine konacak ve gazetesine ertesi günkü manşeti taşıyacaktı...

CHP HÜRRIYET GAZETESİNE KAMPANYA AÇTI

Geçtiğimiz ayın ilginç olayları arasında CHP'nin Hürriyet Gazetesine açtığı kampanyada vardı. Uzun süredir Hürriyet gazetesi ülkenin gerçekleri üstünde oldukça kapsamlı bir gazetecilik örneğini veriyor ve hükümetin tüm çelişkilerini siyah beyaz haberlerle sergiliyordu.

Bülent Bey her sabah gazeteleri eline aldığı Hürriyet'in yayını karşısında ürkiyor ve öfke leniyordu. Bülent Bey ve çevresi durmadan bir soruya cevap arıyorlardı "Hürriyet Gazetesi bizden ne istiyor" Başbakanlık özel Basın Danışmanı Turhan Tükel'in eşi gazeteci Selma Tükel Hürriyet Ankara bürosunda çalışıyordu. Turhan Tükel bu konuda Başbakanla uzun bir görüşme yapmış ama bir sonuç sağlanamamıştı. Tüm Bakanlıklardan Hürriyet'in bir isteği olup olmadığı araştırılıyor Hükümetle Hürriyet arasında ki çelişkinin düğümü çözülmek isteniyordu. CHP ve lideri Hürriyet'in yayınından son derece tedirgindi. Bu yayının dozu CHP'ye ağır geliyordu. Hürriyet ne yapmak istiyordu ve bu ağır muhalefet nereden kaynaklanıyordu.

Ecevit ve çevresi bu konuda tüm çareleri araştırmış ama gerçeği görmeğe niyetli olmadıkları için sonunda Hürriyet Gazetesine küserek yoğun bir karşı kampanya açılmasına karar vermişlerdi. Na-

sıl yürütülecekti bu kampanya? Hürriyeti CHP liler almayacaklar bütün Türkiye ölçüsünde örgüt bu kampanyaya katılacak ve CHP liler mektupla telefonla okur olarak Hürriyet'e tepki gösterecek bir etki alanı yaratılacak ve gazeteyi yumuşatmaya çalışacaklardı.

Olay ilginçti ve olayın kullanılışı da acemice boyutlara varıyordu. Koca iktidar partisi CHP de hiç kimse çıkıpta "Hürriyet bir kitle organıdır olaylara, arkasına yillardır taktardığı okurunun dışın- da bir yargıyla yaklaşması mümkün değildir. Hükümetin çalışmasıyla ilgili kamu oyununda etkin olmak başka bir olaydır yaratılmış bir etkinliği görmeze gelmez başka bir olaydır. Kısaçası Hürriyet okuru gibi düşünmeğe zorunludur" diyemiyor. Bu yoldan hareket edilmiyor Cumhuriyet ve Milliyet örneği Hürriyet'ten de bekleniyordu. Milliyet Muhalefete biraz fazlaca yer veren renkli Ulus, Cumhuriyet ise muhalefetin varlığını bile kabullenmeyen tam bir CHP uydusu olarak baskısıyla da biçimiyle de eski Ulus'a yaklaşıyordu.

İLGİNÇ BİR OLAY

10 Ekim günü Hürriyet'in "Bir Günün Hikâyesi sütununda" "Ajan Provokator" başlıklı bir yazı çıkıyor ve yazı CHP'nin Hürriyet'e açtığı kampanyayı ilginç bir olayla kanıtıyordu.

Aşağıya aynen aldığımız bu yazı Hükümette büyük başarısızlıklar için de çırpınan CHP'nin nasıl yanlış yorumlarla ve nasıl bindikleri dah kesercesine davranışlarını örnekliyordu.

BİR
GÜNÜN
HIKAYESİ

Günün

Büyük mutluluklar acı çek-
medn elde edilemezler

Söz

Ajan provokatör

Gazetecilik mesleğinin iç dünyasından değil 1978 Türkiye'sinden bir olayın küçük bir kesitini vereceğiz. Olayların olayları nasıl doğurduğu ve ufak tahriklerin kitleleri nasıl yönlendirebildiğini gösteren bir örnektir bu. Kadıköy'de İGD merkezi bombalanır. 20'den fazla kızıl erkekli yaralı vardır. Bir muhabir ve iki foto muhabiri ihbarı alarak süratle olay yerine hareket eder. Kitle haberleşmesinin ve kamuoyu oluşturmamanın önemini kavrayan mağdur durumdaki İGD yöneticileri gazetecilere yakınlık gösterir, çalışmalarına yardımcı olur ve Haydarpaşa Numune Hastanesinde rahatça yaralıların fotoğraflarının çekilebilmesi için beraberce yola çıkarlar. Ancak hastanede hava birden bulanır. Siyah gömlek, siyah pantolon giymiş, uzun boylu sarkık bıyıklı bir adam gazetecilere yaklaşarak polis kimliğini ve tabancasını göstererek "Hemen buradan uzaklaşmanız lazım" der. Gazetecileri uzaklaştıran siyah gömlekli adam, gençlerin yanına giderek bir kaç dakika konuşur. Biraz önde gazetecilerle dertleşen, sohbet eden, sorunlarını anlatan gençler öfkeli bir dalga gibi hücum etmeye başlarlar. Ne olduğu anlaşılmasadan hakaretleri, yumruk ve tekmelemler izler. Birkaç cümleyle kitleyi yönlendiren siyah gömlekli ise bir köşeye çekilmiş eserini seyrederken, gazetecilere sağlı solu beş ayrı tabancanın soğuk namlusu dayanır. Kitlenin öfkesi iyice yükseldiği sırada siyah gömleklinin arkadaşı bir başka polis "Zaten ülkeyi ve devrimcileri bu hale düşüren bu gazetecilerdir, ne

yapsanız azdır vurun faşistlere" diye bağırır. Üç gazeteci makinelerindeki filmleri öfkeli gençlere bırakarak hastanenin korunmalı bir bölümüne kapağı, atabilirler. Artık rahatlar, çünkü gençler ile aralarında polis barikatı vardır. Ancak siyah gömlekli adam yine ortaya çıkar ve barikattaki polislerle birkaç cümle söyler. Birkaç saniye geçmeden barikat açılır ve gençler içeriye girmeye başlarlar. Ölüm korkusu yeniden başlamıştır ve polis ekiplerinin gözleri önünde, tabanca çekmeye cesaret eden birileri, tabancalarının namlularını gazetecilere dayamak tadır. Büyük bir raslantı eseri "Mavi bereliler" gelir o sırada. Ve üç gazeteci bir jandarma başçavuşunun polis şeflerinden inisiyatifini alması sayesinde gençlerin arasından alınır ve uzaklaştırılır. Polis kimlikli siyah gömlekli adam ise başarısızlığına oldukça sinirlenmiştir. İstanbul Belediyesine ait siyah bir Renaultun direksiyonuna geçerek hızla gaza basar.

AYTEKİN KOTİL
İSTANBUL'DA
ALİ TOPUZ'U
YIPRATIYOR

CHP içindeki kargaşa geçtiğimiz ay bütün yoğunluğunu İstanbul'a kaydırdı. Eyüboğlu-Kotil-Topuz üçlüsünün CHP içindeki cuntasının merkezi İstanbul'du. Ve Ecevit İstanbul'da bu cuntayı dağıtmaya karar vermişti. Kurultay'ın bir yıl ertelenmesinin sebeplerinden birisi de İstanbul'da güçlü olan Ali Topuz ekibinin bu gücü dağılmadığı sürece Genel Başkanla pazarlık olanağının ortaya çıkmasıydı. Ecevit pazarlık etmek istemiyor ve İstanbul'un çözülmesi için Genel Merkez'i görevlendiriyordu.

İL KADIN KOLU
BAŞKANI OLAYI

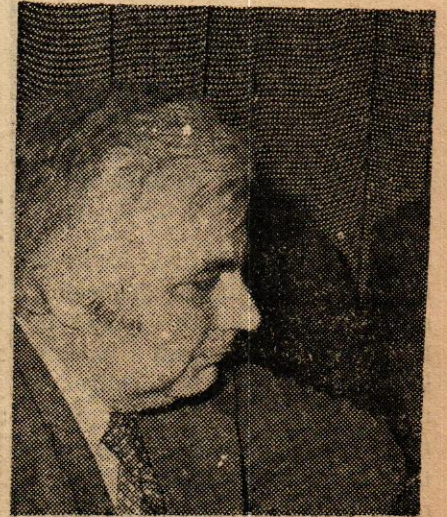
İl kadın kolu başkanı Avukat Ay

sel Baykal görevden alınıyor ve Genel Merkez bu olayla birlikte İstanbul'da Topuz cuntasının operasyonuna geçiyordu. CHP Genel Merkezi İstanbul'da böylece gerekli gözdağını verecek gerekirse İl İdare kurulu görevden alınarak atama yapılacağı belirlenmiş olacaktı. Kotil-Topuz-Eyüboğlu cuntası için İl Kadın Kolu Başkanının görevden alınması oldukça önemli bir olaydı.

Topuz Ekibi bu olayın ne olduğunu siyasal gelişmelerde nereye varılacağını kestiriyor bu nedenle de atamanın göğüslenmesi gerekiyordu.

Topuzcular derhal toplanıyorlar onbir CHP İstanbul milletvekili olayı Bülent Bey'e duyurmak genel merkezi şikayet etmek ve Genel Başkanla bir çeşit ihtarda bulunmak için görüşme isteğinde bulunuyorlardı.

Ecevit bu isteği hemen kabul ediyordu. İstanbul Milletvekili Ertuğrul Yolsal, Ayhan Altuğ, Yalçın Gürsel, Osman Kaya, Çağlayan Ege, Cengiz Özyalçın, Doğan Güneş, Besim Üstünel, Enver Karabeyoğlu, Zeki Eroğlu ve Kotil'den kurulu heyet Bülent Ecevit'e giderek bu Genel Merkez kararına müdahale etmesini ve durdurmasını istiyorlardı.

CHP GENEL MERKEZİNİN
İSTEMEDİĞİ ADAM
EROL ÜNAL

Ecevit İstanbul Milletvekillerinden kurulu ekibi son derece soğuk bir şekilde karşılıyor isteklerini öğreniyor ve Genel Merkez'in tasarruflarının gerekçeli olduğunu keyfi olamayacağını sert bir dille hatırlatarak hepsine çıkışıyor özüyle "Sizler hizipçi oldunuz. Bu huyunuzdan vazgeçin. Gün bu gün değildir" diyordu.

Görüşme öncesinde onbir milletvekili bu konuyu bir onur ve örgüt sorunu yapacaklarını belirleyerek üstü kapalıda olsa Hükümetin ayakta kalması için bu sorunun çözülmesinin gereğini vurgulamak kararı ile Ecevit'e gidiyorlar üstü örtülü biçimde bu tehditle Kadın kolu başkanını görevde tutmayı amaçlıyorlardı. Ne var ki Ecevit onbirleri öylesine dağıtıyordu ki milletvekilleri sadece azarlanarak bu sıkıntılı dakikaların biran önce bitmesini bekliyorlardı.

EYÜP İLÇESİ DÜŞÜNÜYOR

Bu olaydan sonra Eyüp İlçe idare kurulundan iki kişi daha istifa ederek ekseriyet ortadan kalkıyor ve Eyüp ilçe idare kurulu görevden düşerek 45 gün sonra seçime gitme zorunluğu doğuyordu.

Beykoz ve Eyüp ilçeleri böylece seçime hazırlanacaklardı. Genel Merkez bu iki ilçede yapılacak seçimlerde Kotil-Topuz ekibini yenmeyi ve böylece İstanbul'da bir karşı ittifakın tutunmasını amaçlıyordu.

Eyüp ilçesinde ki iki istifa ile bu ilçenin yönetimden düşürülmesi son derece akıllıca seçilmiş bir kurguydu. Bayrampaşa Belediye Başkanının tutum ve çalışmalarından CHP Eyüp'te oldukça yara alıyordu. Burada Kotil'in tuttuğu Bayrampaşa Belediye Başkanı ve çevresinin Eyüp İlçe kongresinde seçim alınması oldukça zordu. Bayrampaşada ağır söylentiler vardı ve Belediye Başkanından kaynaklanan bu söylentiler İstanbul'da

bul'da Topuz cuntasını zaafa uğratiyordu.

KOTİL TOPUZ'U BİTİRİYOR

Kotil Belediye Başkanlığını bir kenara bırakmış hizipçilikle uğraşmağa başlamıştı. Belediyede işler iki seksen yatıktı. İstanbul'da CHP'nin oy tabanından gelen ağır eleştiriler örgütü de giderek sarıyor ve Topuz'un kurtarılmış bölge ilan ettiği İstanbul'da giderek Kotil'den doğan bir zafiyet CHP Genel Merkezinin lehine işliyordu. Bakırköy-Eyüp-Beykoz'dan kurulacak karşı ittifak kısa bir sürede İstanbul'u etkileyecek ve cunta tüm ilçelerden temizlenmeğe doğru gidilecekti. Kaldı ki Genel Merkez bu konuda kararlı ve olay doğal seyri içinde sonuçlanmazsa bir üst kademe yetkilerini kullanmaya hazırlardı.

Kurt bir politikacı olan Topuz'da İstanbul'da Kotil'in Belediye Başkanı olarak tökezlediğini ve bunun kendi hizbini zaafa uğrattığını görüyordu. Bu yüzden Topuz güvendiği bir adamı Kotil'in eteğini toplatmak için yardıma göndermiş Genel Sekreter ünvanı ile bir çeşit Belediye Reis Yardımcısı yetkileri ile göreve başlatmıştı. Bu sekreterlik adı altında göreve başlayan yeni yardımcı Belediyeyi büsbütün karıştırmış Başkan Yardımcılarından Necdet Özkan istifa etmiş, iki başkan yardımcısı da istifa etmeği düşündüklerini yakınlarına söyliyerek çalışmalarında eski heyecan ve şevklerini kaybettiklerini açıklamışlardır.

Kotil Necdet Özkan'ın istifasını güçlükle önlemiş ama Belediye'de meydana gelen kopukluğu onaranamamıştır.

Kısacası Aytekin Kotil'in zaafı İstanbul'da Topuz cuntasını zor durumda bırakmakta giderek İstanbul Topuz'un kurtarılmış bölgesi olmaktan çıkmaktadır...

AHMET İSVAN CHP İSTANBUL İL BAŞKANLIĞINA SOYUNDU

Öte yandan Kotil karşısında ön yoklamada İstanbul Belediye Başkanlığını kaybeden Ahmet İsvan bu kez CHP İstanbul İl Başkanlığına soyunmuştur. Dün İl Başkanlığı koltuğundan gelerek İstanbul Belediyesini kendisinden koparan Kotil'e İsvan böylece cevap vermeğe hazırlanmaktadır.

İsvan çevresindeki dostlarına bunu resmen açıklamış ve desteklemelerini istemiştir. İsvan İstanbul örgütünde bu konuyu süreli ayakta tutmakta Kotil'in Belediye'de yaptığı bir yığın adam kayırma ve kayırlan adamlara olanaklar yaratma işlemlerini dosyalamağa başlamıştır. İsvan konuşmalarında İstanbul Belediyesi'nin kendi zamanından daha kötüye götürüldüğünü savunmaktadır.

SENATO BAŞKANI SIRRI ATALAY CUMHURBAŞKANLIĞI ARIYOR

19 Ekim günü Cumhurbaşkanı görevi başına döndü. Aynı gün kendisine vekalet eden CHP'li senato Başkanı Sırrı Atalay'ın sekreterleri basına telefon ederek Başkanın bir basın toplantısı yapacağını belirlediler. Doğrusu ya hiçbir basın bürosu yada hiçbir görevli Sırrı Atalay'ın basın toplantısında Hükümeti kendi partisinin hükümetini eleştireceğini düşünemezdi. Herkes senato

Başkanı görevi Cumhurbaşkanı'na devretmesi nedeniyle bir basın toplantısı düzenlemek gereği duyduğunu düşünerek toplantıya katıldı. Oysaki Basın mensupları toplantı başlayınca şaşkınlıktan birbirine bakmaktan başka bir çare bulamadılar.

CHP'li senato Başkanı bütün şartların dışına taşarak partisinin hükümetini oldukça sert bir dille hatta bir ana muhalefet partisi ağzıyla eleştiriyordu. «Hükümetin durumu yavaş ve gecikmeliydi» «Hükümet doğru yoldaydı ama anarşiye karşı aldığı tedbirler yeterli sayılamazdı» Pahalılık bir yük olarak herkesin sırtına binmişti. Üretim ve tüketim dengesi bozulmuştu. Emek ve ücret arasındaki dengede bozulmuştu. Ülkede bir işsizlik ordusu meydana gelmiştir. Eğitimde fırsat eşitliği yoktur. Güvenlik kuvvetleri arasındaki ayırım süretle ortadan kaldırılmaktadır... Ve Atalay Feyzioğlu'nun istifasında söylediği cümlelerle anarşi konusunda «Aşırı sağın ve aşırı solun davranışlarını yasa dışı ilan etmede birleşmenin gereğini» vurgulayarak Tüm siyasi partileri bu konuda birlikte hareket etmeğe çağırmıştır.

AP KONGRESİNDE SIRRI ATALAY

Bu basın toplantısı ile bazı güçler karşısında ne kadar tarafsız olduğunu belirleyen Sırrı Atalay AP kongresinin birinci gününde de saat 16.00 da kongreye gelmiş ve bir süre kongreyi izlemiştir. Kapıda İsmail Hakkı Tekinel tarafından karşılanan Sırrı Atalay konuklara ayrılan bölümde bir saat kadar kalarak kongreyi izlemiş İsmail Hakkı Tekinel ile sohbet etmiş ve bu arada AP'lilerin sempatisini toplayarak kongreden ayrılmıştır.

Sırrı Atalay'ın 19 Ekim'de yaptığı basın toplantısı ve 21 Ekim'de katıldığı AP büyük kongresi bir girişimin bütünleşmesi olarak gözlerden kaçmamaktadır. Bu girişiminde ne olduğu ise son derece açıktır.

ADALET PARTİSİ KONGRESİNİN ARKASINDAKİ GERÇEKLER

Üç gün süren Adalet Partisi büyük Kongresi arkasında bir dolu soru yumağı bırakarak tamamlandı.

Bu soru yumağının açılması gerekiyordu. Türkiye'nin geleceği bu soru yumağının içinde şekilleniyordu. Politik yorumun; bu soru yumağının içinde geleceğin olaylarını saptaması, en azından araması gerekiyordu.

Ortam yönetmenleri kongreyi büyük bir titizlikle izlediler. Küçük küçük ayrıntıları bir araya getirerek bu yumağın sorularına cevap aramaya çalıştılar. Küçük

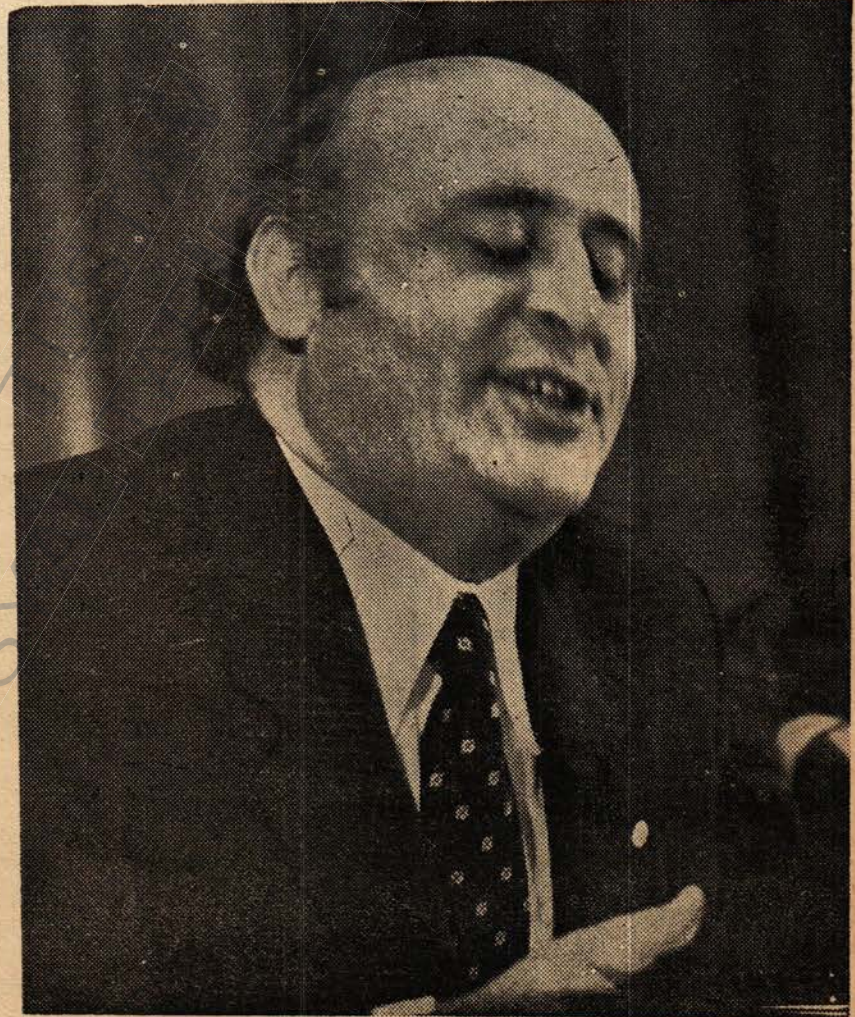
bir derginin ama sorumluluğunu her satırında taşıyan bir derginin kendi soluğu içinde olayların arkasını okurlarına aktarma çabasında kongreyi izleyen beyinleriyle bütün bilgileri bir araya getirerek aşağıdaki soruların cevaplarını bulmağa çalıştılar.

AP kongresinin arkasında ki soru yumağı şöyle belirlenebilirdi:

İnan ne yapmak istiyordu?

İnan'ın kongre başındaki umudu nereden kaynaklanıyordu?

İnan olayının dış bağlantıları var mıydı?

RAKİBİ İNAN'I AĞIR BİR YENİLGİYE
UĞRATAN DEMİREL

İnan kongreyi kaybettiğinde gerçekten söylediği gibi parti içinde bir nefer olarak göreve devam edecek miydi?

Demirel belki de kendisinin bile önceden sezinlemediği büyük bir sevgi gösterisine uğramıştı? Bunun kaynağı nereden geliyordu? Demirel bu sevgiyi hak etmek için ne yapmıştı?

Kongre sonrasında bazı iç ve dış çevrelerin uzun bir süredir oluşturmağa çalıştığı AP-CHP koalisyonunu kurulabilecek miydi?

İNAN NE YAPMAK İSTİYORDU

İnan AP Genel Başkanlığına adaylığını koyduğu zaman herkes biliyordu ki bu kongrede İnan'ın Demirel'in elinden AP'nin mühürünü almasının en küçük bir olanağı yoktu ve İnan'ın kazanması sürpriz bile değildi. Bu kadar bilinen bu kadar görünen bir gerçeğe İnan nasıl soyunuyor ve "Oyların yüzde ellisinden çoğunu alacağını" nasıl açıklayabiliyordu.

İnan'ın kongrede ileri süreceği bazı kozlar mı vardı?

AP kongresi açıldığında kongre öncesi tahminler tamamen doğru çıkmış, Demirel bundan önce ne kendisinin nede bir başka liderin görmediği bir coşkuya çakılmıştı. Hatta bazı politik tecrübeler bu görkemli açılış ve Demirel sevgisinden sonra İnan'ın adaylıktan çekileceğini bile düşünüyorlardı.

Oysaki İnan direniyor bu görkemli sevgi karşısında bile kongreyi kazanacağını vurgulamaktan kaçınmıyordu.

İnan'ın kozları kongre sırasında ortaya çıktı.

İnan AP'ye CHP ile hemen hükümet olmayı vaadediyordu ve kendi değimi ile yuvadan kaçan onbirlerden en az dokuzunun tek rar kendi Genel Başkanlığında partiye döneceklerini savunuyordu.

Eğer İnan'ın gerçekten kongre öncesinde Demirel karşısında be-

lirli bir kazanma şansı bulursa ve İnan bu kongreye bu iki öneriyi getirirse bu şans bir anda derhal tükenir ibre yine de aleyhine dönüverirdi.

Bunun nedeni ortadaydı.

Kongre açıldığında AP delegelerinin ve salonun içini dışını dolduran yirmi bine yakın AP linin dört duygusu son derece belirgindi.

1) AP liler Demirel'e bugüne kadar görülmemiş bir sevgi patlamasını yaşıyorlardı.

2) TRT'ye aşırı bir öfkeyi kusuyorlardı.

3) Aynı öfkenin kine dönüştüğü bir yörünge de onbirlerle karşıydılar. Onbirleri artık partilerinde görmek istemiyorlardı.

4) Ecevit'i hiç sevmiyorlar ve buradan kaynaklanan AP CHP ortaklığına hiç mi hiç yanaşmıyorlar AP bundan böyle iktidar olacaksa kendi başına olacaktır düşüncesini pekiştiriyorlardı.

Kongrenin bu belirgen duygusuna İnan ters düşüyordu. Daha başlangıçta Onbirler karşısında açıkça Demirel'i suçluyor bugün Partide Demirel'in bile gücünün yetmeyeceği onbirlerin geri dönüşüne kendisi politik bir kazanç olarak bel bağlıyordu. Bu yetmiyormuş gibi CHP ile AP ortaklığı nı kapıda gösteriyordu.

Demek ki İnan onbirlerle ilintiliydi?

Demek ki İnan CHP koalisyonu konusunda ön girişimlerde bulunmuş yada bazı işaretler almıştı.

OLAYLARIN BAĞLANTISI

AP kongresi sürerken "MAYA" dergisi yayın hayatına giriyordu. Derginin Kasım sayısı Ekim'in yirmisinde yani on gün önce çıkıyor ve Televizyonda aylık bir dergi için alışılmamış boyutlarda bir reklam kampanyası ile dergi duyuruluyordu. Maya Dergisi ka-

pağına Kamran İnan'ın çok sevimli bir resmini koymuştu. Şimdi bu dergiyle İnan'ın adaylığı arasında nasıl bir bağ vardı.

Derginin sahibi Politika kulislernin çok yakından tanıdığı Ünal Yaltrık'tı. Ünal Yaltrık birçok devlet hizmetinde bulunmuş son olarak Bağ-Kur genel müdürü iken M.C hükümeti tarafından görevden alınmıştı. Yaltrık'ın geçi hatırı sayılır serveti olduğu biliniyordu. Devlet kapısında kendisine ekmeğe arayan bürokratlardan değildi. Ne var ki Yaltrık için AP tarafından görevden alınmak rencide edici olmuş ve Yaltrık onbirlerin kopuşu CHP ile ortak hükümet oluşturmada fiilen görev alarak bunun cevabını vermişti. Politika kulislerinde onbirlerin CHP ile hükümet oluşturmada baş mimarı olarak Ünal Yaltrık gözüküyordu.

Yaltrık bu hükümeti oluşturduktan sonra Devletten tekrar üst bir görev alma noktasına varmış bir ara THY Genel Müdürlüğü konusu ortaya çıkmışsa da sonuçlanmamıştı. Buraya bir nokta koyarak onbirlerle dönelim.

ONBİRLER NE OLACAKTI

Onbirler ne olacaktı?

İçinden çıktıkları AP'nin tabanından gelen büyük bir husumetin içinde yaşıyorlar birçoğu babaocağı olan seçim bölgesine bile gide miyordu. Onbirler tam bir hacedi Esved'e dönmüşlerdi. Hükümette bakandılar ama bağlı oldukları bir siyasal örgütleri yoktu. Bu yüzden düşmemek kopmamak için birbirlerine sokuluyorlar Bakanlık koltuğunun lezzetini şehvetle yaşıyorlardı. Bakanların siyasal bir örgüte kavuşmaları konusunda bazı girişimlerde vardı. Onbirlere kamu oyununda ismi olan bir lider gerekliydi. Bu lider için Feyzioglu ortaya atılmış yeni bir parti de Feyzioglu'nun yanında toplanmak önerilmiş ama Feyzi-

oğlu kabine çalışmaları sırasında onbirlere biraz sapa gelmiş daha doğrusu yakın temasta kendisine karşı yorumları değişmişti. Boz-beyli olmazdı, Bozbeyli ölü doğmuştu.

Bu arama sırasında İnan'la onbirlere arasında diyalog Yaltırık kanalıyla başlatılıyordu. İnan AP de Demirel'e rakip olmalı ya AP ele geçirilmeli yada İnan'a bu adaylık sırasında sağlanacak popülarite ile İnan'ın liderliğinde yeni bir parti oluşmalıydı. Belki de dünya demokrasilerinde ilk kez bir parti kurulduğu an hükümet kanadı olacaktı. Bu bulunur bir nimet miydi?

İNAN BU FORMÜLÜN NERESİNDE

İnan bu formülün neresindeydi. Bu siyasi kompozisyonun bütün gelişimi varacağı sonuçları İnan önceden biliyor muydu? Yoksa olayları atanlar İnan'ın yenilgisi üstünde kaçınılmaz bir çareyi İnan'la bütünleştiriyorlar mıydı? Bu konuda kesinlik yoktu. Ne var ki İnan seçimi kaybettiğinde kongre önünde kulislerin bu endişesine net bir şekilde cevap veriyor "AP'nin bir neferi olarak görevine parti içinde devam edeceğimi" belirliyordu.

Ne var ki İnan bu söze göre hareket etmiyor kongre öncesinde ve sırasında olduğu gibi kongre sonrasında da Demirel'le yüz yüze bakacak olanağı bırakmayacak davranışlarda bulunuyordu. Gerçi İnan kongrede Demirel konuştuktan sonra yerinden kalkmış kendi sinii kutlamıştı ama bu açıkça basına yönelik bir aktüalite yaratmaktan öte içtenlik taşıymıyordu. Nitekim kongre sonrasında İnan neferi olduğu partinin Genel Kurmay Başkanına karısının ağır bir dille satışmasına izin vermiş, eşi Hürriyet Gazetesine isimleri yazılı özel koltuklarında poz verirken "Demirel kongrede sadece Showu yaptı" demekten kaçınmıyordu.

Bütün bu belirtilerin Maya Dergisi bu derginin sahibi Yaltırık ve bizzat derginin ilk sayısında toplanan ilanlar küçük ip uclarıydı. Bir Komiser Colomba dikkatiyle bu ayrıntılar toplanırsa ortaya bir bütün çıkıyordu. İnan Onbirlere bağlantılıydı. İlk sayısında kapağına fotoğrafı konulan Maya dergisi'nde onbirlere ilintiliydi. İktisadi Devlet Teşeküllerinin altı sayı çıkmadan basın ilan kurumu listesine girmeden hiçbir yayın organına ilan verememesi gerçeği varken Maya ilk sayısında Tekel'den ilan almıştı Bu renkli ve tam sayfa ilan almanın tek emir vericisi sadece Bakan Mataracı olabilirdi. Ünal Yaltırık bu hükümetin oluşumunda mimardı. İnan, Onbirlere Yaltırık üçlüsü kongre kulislerinde ki tüm söylentilere uygun düşüyordu. Üstelik AP de Genel İdare kuruluna girememiş olan İhsan Ataöv'ün İ. Hakkı Yıldırım'ın AP de kalıp kalmayacakları da tartışmalıydı. Genel kanı kalmayacakları yolundaydı. İnan'ın bugünlerde yeni bir parti kurmak konusunda en azından Maya çevresinde oluşan Yaltırık onbirlere ve bazı AP liler tarafından baskı altında tutulduğu da bir gerçektir.

SEÇİMİ KAYBEDEN
KAMRAN İNAN

OYUNU BOZAN KONGRE

Görülüyor ki İnan'dan hareketle politikamızda oldukça iyi bir senaryo hazırlanmıştı Ne var ki kongre'de AP tabanının Demirel'e gösterdiği olağanüstü sevgi bütün bu oyunu kuranları ezmiş daha da öte ürkütmüştü. Şimdi ne olacaktı?. Önümüzdeki günlerde iki sorun vardı. AP de İnan ne yapacaktı Demirel bir vebal gibi üstüne çöken milyonlarca AP'linin sevgisini nereye taşıyacaktı? AP CHP koalisyonu karşısında Demirel nasıl bir politik tercihe yönelecekti.

Önce AP kongresi liderine neden bu kadar büyük bir sevgi ile yaklaşmıştı. Bizce Demirel'in en büyük zorluğu bu büyük sevgide saklıydı. Demirel bu büyük sevgiyle birlikte yeni bir yükün altına giriyordu.

Dün Başbakanken yapılan kongrelerde bu oşku yoktu da bugün neden vardı? Nereden çıkıyordu bu sevgi, nereden kaynaklanıyordu?

Bizce bu sevginin yorumunun altında Demirel'in değimi ile "Umut Tacirinin foyasının ortaya çıkışı saklıydı" 12 Mart sonrasında karanlığında ortaya çıkan Ecevit ülkede birden bire gerçek bir umut dalgasının altında kalmıştı. CHP iktidar arıyordu, MSP CHP koalisyonunun 7 aylık döneminde Ecevit'in foyası bu denli ortaya çıkmamış tam işlerin sarpı sardığı noktada Ecevit taşı tarağı toplayıp iktidardan kaçmıştı. 1973 seçimleri içerden dışardan sağlanan desteklerle gene CHP'nin kazanç hanesine işlemiş M.C'lerin oluşumunda ki ülke gerçeklerine aykırılık AP'nin kaybına sebep olmuştu AP liler bütün bu olaylar bütününde sinmişler horlanmışlar kendi sevgilerine ve siyasi tercihlerine yenilmenin ezikliğini yaşamışlardı. CHP hükümeti kurulduğunda AP'nin eğreti

kadroları ortadan kaybolmuş bir sevgide sabırlı olanlar geriye kalmıştı. Ne var ki CHP liler AP lileri toplumda eziyorlardı.

AP liler sabırla koruğu helva yapacaklardı. Ecevit günler geçtikçe yönetimin altında kalıyor bu kez CHP liler ortadan kendiliklerinden siliniyorlardı. AP yeniden ayağa kalkıyordu. İşte umut sökmemiş ülke kendi bıraktıkları gündün daha geriye düşmüştü. Demirel bu noktada fırlanmış kadrosunu ayağa kaldırmanın şartları yaratmış M.C yanlışlarını anladığını belirleyerek tek başına iktidar olmanın komutunu vermişti.

AP liler bu sevgiyi dokuyorlar liderlerine Ecevit umudu karşısında sarsılan inançsızlıklarının kefarecini ödüyorlardı.

Eğer İnan gerçekten tüm kurgulara karşın partisinde kalacaksa bu kongrede Demirel'e gösterilen büyük sevginin oyunu bozmasıdır. Demirel bu sevgi bütünü içinde herşeyi yeniden düşünmeğe mecburdur. Demirel ve partisinin tabanı CHP AP koalisyonunu istememektedir. Ne var ki Türkiye'de iç ve dış güçlü çevreler ısrarla yıllardır AP-CHP koalisyonu istemektedirler. Bu kez Ecevit yıkıntısı üstünde CHP'nin tüm sorumluluğuna AP'yi ortak etmek istemektedirler.

Demirel'in CHP'nin yönetimin altında kaldığını açıkça tescil ettirmeden bir ortaklığa yanaşması bizce olanaksızdır.

Nitekim kongre sonrasında Ecevit'in isteği ile Demirel bu buluşmaya "Evet" demiş ama birleşmeye yeşil ışık yakmamıştı. İki lider tek bir konuda anlaşmışlardı. Seçim kanununu değiştirelim. Küçük partileri ortadan kaldırarak tek başımıza iktidar olma yolunda kozumuzu paylaşalım.

Ötümüzdeki günler bu düğümler

çözülecektir. Ne var ki Türkiye'de şu anda AP ve CHP boşluğu üstünde yeni siyasal örgütlerin çatılması yolunda yoğun çabalarda olduğu bir gerçektir.

ESENBOĞA HAVALANINDA TERLEYEN BİR BAŞBAKAN

23 Ekim günü Esenboğa hava alanında Türk bürokrasisi başta Başbakan Bülent Ecevit olduğu halde bir dizi acemilikler komedyası yaşayarak ter döküyorlardı.

23 Ekim Pazartesi günü saat 17.30 da Bülent Ecevit'in özel konuğu olarak yurdumuza gelen Ürdün Velihtı Prens Hasan Bin Tallal Özel Uçağı ile Almanya'ya gidecekti. Başta Bülent Ecevit olmak üzere Türk hariciyesi bu ziyarete oldukça önem veriyorlardı. Ne var ki sakınan göze çöp batar misali bizim hariciye konuk veliahtın ziyaretine ne kadar ilgi duymuşsa o kadar acemilik etmiş ve genç Prens ülkemizde hiç te rahat bir konukluk geçirememişti.

23 Ekim günü 19.30 da Tallal özel uçağı ile Esenboğa'dan ayrılacaktı. Önce herşey normaldi. Tallal alana getirilmiş merasim kıtası hazırlanmış, şeref salonu açılmış ve özel uçak Şeref salonunun karşısına çekilmiş yere de halıların serilmesi ihmâl edilmemişti. Bülent Bey yanında Rahşan Ecevit olduğu halde alana prensi uğurlamağa gelmişti. Uğurlayıcılar arasında Dışişleri Bakanı da bulunuyordu.

Uğurlama saati gelmiş ama Tallal Şeref salonundan uçağına alnamamıştı. Esenboğa hava alanının telsizi bozulmuş alan hava

trafiğine kapanmıştı. İlgililer telsizi onarmak için çaba harcıyorlar yarımşar saatlik alınan mehiller onarımın bitmesine yetmiyordu. Tallal son derece rahatsızdı. Ecevit ve çevresi tam bir çaresizlik içindeydiler. Bu arada gelen haberler iyi değildi. Onarımın uzayacağı belirtiliyordu. Ecevit büyük bir telâş içinde konuğunun gidişini bir gün erteletmeğe ve şehre dönmeye çağırılmış ama Tallal ikna edememişti. Bu arada saatler ilerlemiş kimse Tallal'ın acıkıp acıkmadığını düşünemediği için konuk Ecevit'e karnının acıktığını söylemek zorunda kalıyor ve komedi başlıyordu. Ecevit protokol müdürünü çağırıp sanduviç meyva suyu söylüyor Tallal buna itiraz ederek sanduviç değil yemek yemek istediğini lokanta olup olmadığını soruyordu. Ecevit lokanta olduğunu söylüyor Protokol müdürü ise alandaki o lokantada Prens'in ağırlanamayacağını bildiği için lokanta kapalı di-yordu. Ecevit Tallal'a lokantanın kapalı olduğunu söylüyor işler tam bir arap saçına dönüyordu. Sonunda Ordu işe el koyarak bir general arabasını orduvine göndererek yemek getirtiyordu.

Saatlerin ilerlemesi olayı giderek sıkıcı bir yere sokuyordu. Bu arada Mürted askeri Alanından uçağın kalkması düşünülüyor buna da Tallal'ın pilotu karşı çıkıyordu. Bir ara Tallal şehire dönmeyi kabul ediyor bu kezde ortaya Tallal'ı 25 kişilik maiyeti ile birlikte yatırılacak otel sorunu çıkıyordu. Tallal ekibinin ayrı ayrı otellerde kalmasını reddediyordu. Ve sonuç olarak saat 11.30 da Alanın telsizleri yapıyor ve Tallal uçağı ile hareket ederek bu sıkıntılı dakikalar sona eriyordu.

AP KONGRESİNDEN NOTLAR

● AP kongresi bu kez kendilerinde alışmadığı bir kalabalığı Atatürk Spor Salonuna toplayınca kongre öncelikle ilk günü tam bir kasaba panayırına dönüştü. Herşey birbirine karışmıştı. Kordiplomatik basın konuklar ayakta kalmışlardı. Sovyetler Birliği üç kişilik bir ekiple kongreyi izlemeye geldiklerinde tam kırk dakika ayakta kaldıktan sonra kendilerine güçlkle üç koltuk taşınarak buyur ediliyorlardı.

● Kongrenin iki büyük öfkesi vardı. TRT ve Ecevit. TRT'nin her spotu yandığında «Satılmış TRT» diye salon inliyordu. Ecevit'in her sözü geçtiğinde salonunda bir «yuhhh» tarrakası yükseliyordu.

● Kongreye ilk gün Basın Yayın Genel Müdürü Orhan Koloğlu yanına Semih Balcıoğlu ve kardeşi gazeteci Doğan Koloğlu'nu alarak geldi. Onlarda ayakta kalmışlardı. Tribünde iki Hürriyet mensubu yer bulmanın keyfini çıkarıyordu. Oktay Ekşi ve Metin Toker. Toker Doğan Koloğlu'na seslendi. Senin burada ne işin var diye. Doğan cevap verdi. Galatasaray'a futbolcu bakmağa geldim.

● Kamuran İnan adaylığını koyduğu andan itibaren propoganda sını tam Amerikancı yöntemlerle sürdürüyordu. Amerika'da Başkanlık seçimlerindeki adayların kullandıkları tüm metodlar kullanılıyordu. Bu arada İnan Demirel geliyor diye yapılan bir yanlış a-nonsun karamboluna kendisini atarak salona dalıverdi. Büyük bir sevgi gösterisinin göbeğine düş-

tü ama Demirel yerine İnan'ı görenler donup kaldılar. Sanırız Kamuran İnan'da ilk kez Türkiye'de Amerikancı metodların pek sökmediğini anlıyabili.

● Asal mikrofonu ele geçirince birden bire bir sıkıyönetim yetkilisi tavrına büründü. Uç kelimenin arasına durmadan «Kongreyi kapatırım» Kongreyi kapatırım» diye bağıriyordu. Bu arada delegelerden biri artık Asal'ın bu korkutmasına dayanamayıp «Senin boyun buna yetmez» diye bağırıverdi.

● Ve Asal ilk önce mikrafona el koydu arkasından saygı duruşuna acele bir zam yaparak bir dakikadan üç dakikaya çıkardı. Delegelerden biri bağırdı. «Asal topu taça atmağa başladı»

● İsmail Hakkı Tekinel Atila Onuk'un yanına geldi. Önce pek muhabbetli değildi. Onuk yakasına takmayıp cebinde sakladığı deleg kartını cebinden Tekinel'e gösterince Tekinel kırmızı kart yemiş futbolcu gibi hemen tavrı değiştirip «Onuk'u yanaklarından öptü.

● Kongrenin başından sonuna kadar İnan kongrede yoktu. Ama İnan büyük bir inatla kongrede ilgi çekmeğe çalışıyor ve süreli olay yaratmayı deniyordu. İnan sahibi olduğu köylerinden getirdiği iki yüz kadar marabannın yaptığı bir uzun çember içinde oturuyor görüntüde kendisini korutuyordu. İnan bu ekiple salona giriyor bu ekiple çıkıyor ve bu ekiple istediğinde lehinde tezahurat yaptırıyordu.

● Kongrenin ikinci günü her aday seçilme şansını arttırmak için bir olay bir yöntem arıyordu. AP temsilciler meclisine seçilmek isteyen adaylar içinde eski bir gazeteci olan Barlas Küntay'ın yarattığı mizanşen en ilginçiydi. Ondört senatör hükümetten çekilme kararını kurultaya sunuyorlar ve kongrenin tam seçime geçeceği gün gazetelerin manşetine isimleri ile oturuyorlardı. Küntay burada başarılı bir gazetecilik örneği veriyordu.

● AP Büyük Kongresi'nin en ilgi çeken olayı da kongre salonunu dolduran hanımların şıklık ve güzelliğiydi. Hiçbir AP kongresinde bugüne kadar görülmeyen oranda şık ve güzel kadın kongre salonunu doldurmuştu. Birbirleriyle yarışmasına AP'li kadınlar üç gün bu şıklık savaşım sürdürdüler.

● Salonun en şık giyimli siyasisi hiç şüphe yok ki kongreyi Demirel'in yanında izleyen Celâl Bayar'dı. Siyasete düşkün olanlar kongrede Demirel'i kıskanırken kıyafete düşkün olanlarda Celâl Bayar'ı kıskandılar. Bayar'ın hele kravatı bir tablo gibiydi.

● AP kongresinde CHP hükümetinde kıyıma uğrayan eski bürokratların tümü ortalarda yoğun bir kulis içindeydiler. Kıyıma uğramış bürokratlar delegelerin içinde oldukça sempatik bir görünüm taşıyorlardı. Bu sempatiyi her aday kullanmak için çaba gösterdi ama bürokratlar bu sempatiyi sadece AP de eski bakanlarla yeni bir hükümette Bakan olabilecekler adına kullandılar.

● Hacı Ali Demirel kongre'nin başında oldukça kuşkuluydu. Kamuran İnan'ın çok oy toplamasından korkuyordu. Ve AP de İnan'ın yüz oy alamıyacağını savunarak bahse tutuşanları caydırmağa çalışıyordu.

CUNEYT GÖKÇER KAYBETTİĞİ KOLTUGUNU KURTARMAK İÇİN CHP'YE KÖPRÜ KURUYOR

21 Eylül akşamı Çankaya'daki ünlü gece kulübü "Kulis"te üç kişilik bir masa oldukça dikkati çekiyordu. Masa önceden ayrılmış ve üstü az ama nadide yiyeceklerle donatılmış, özellikle sarı katmerli kasımpatları ile bezenmişti. Ankara'nın en lüks gece kulüplerinden olan Kulis'in o gece sadece bu üç kişilik masasında katmerli sarı kasımpatları vardı. Kulübün yöneticisi masanın hazırlanışı ile bizzat meşgul olmuştu.

Bir süres onra Ankara'nın gece yaşamı başlamış, Kulis'te yavaş yavaş yükünü almıştı. Saat 21.30 sularında sarı katmerli kasımpatları ile süslü masaya iki erkek ve bir kadın geldiler. Yerlerine oturdular. Kulis'in müşterileri arasında bu üçlü masa birden bire dikkati çekti. Üçü de Ankara sosyetesinin yakından tanıdığı ünlülerdendi. Kulis'in masalarında yeni gelen üçlü üstüne konuşmalar ve yorumlar yapıyor, gözler masayı devamlı abluka altında tutuyordu. Ne var ki, masadakilerin bu ablukadan hiç mi hiç haberi yoktu. Yaşam üçü için de sanki dur dercesine noktalanmıştı. İki erkeğin arasındaki güzel kadın zarif hareketler, küçük küçük sokulganlıklarla masanın bu dünyayı unutmaya yardım ediyordu.

Kristal kadehlere içkiler doldurulmuş, gümüş tabaklarda yemekler masaya yönelmişti. Loş ışık altında hafif bir müziğin süslediği lokaldeki sarı katmerli kasımpatlarının süslediği masadan şimdi yavaş yavaş şen gülcükler geliyordu.

Ülkede anarşi vardı. İnsanlar birbirini boğazlıyor, şehirlerde bombalar patlıyordu. Masadaki üçlünün birisi Türk politikasının aktif yöneticilerinden ve sorumlularındandı.

Üstelik peş-peşe anne ve babasını kaybetmiş, daha ölümünden kırkı çıkmamıştı. Ve bu arada kardeşinin karısı ağır bir ameliyat geçirmiş, yaşamla köprüleri atmanın eşğine varmıştı.

KCCASININ
KOLTUĞU İÇİN
KOLLARI SIVAYAN
AYTEN GÖKÇER

Bir yandan dün 70 cente bugün kaç sente muhtaç olduğu bilinmez maliyenin yükü, bir yandan eltisinin ağır hastalığı ile uğraşan ünlü politikacının karısı da yanında değildi.

Kulis'in loş ışıkları ve hafif müzik, Fransız konyağı, Amerikan viskisi Bordo şarabının buğusunda üçlü ile ilgili masalarda yorumlar yapıyordu.

"Altan Aysel'i de yanına almamış."

"Aysel eltisi ile uğraşıyor şekerim."

"Aaa bu erkekler de hiç dünyayı umursamıyorlar. Kadın orada elti ile uğraşın, Altan bura...."

"Aman allahaşkına Altan'ı bilmez misin"...

21 Eylül Perşembe gecesi Kulis'te tüm müşterilerin ilgisini çeken bu masada CHP gurup Başkanvekili Altan Öymen ve eski Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Cüneyt Gökçer'le eşi Ayten Gökçer vardı.

Cüneyt Gökçer koltuğunu kaybetmenin getirdiği şaşkınlığı üstünden atmış, yeni stratejiler kurarak kolları sıvamıştı. Gökçer'le CHP üst yönetimine sağlam köprüler döşemekle meşguldular. Çengeller atılıyordu. Gökçerler çifti bu köprü atmaya herhalde Altan Öymen'den başlamışlardı. Kulis'te başbaşa yenen üçlü yemeğin başka bir yorumu olamazdı. Üstelik bu tür çengel atıp köprü kurmakta Cüneyt ve Ayten Gökçer ikilisinin büyük bir becerisi olduğu bilinen bir gerçektir.

Bakalım Cüneyt Gökçer bu kez kurduğu köprülerden koltuğunu varabileceği miydi? 21 Eylül gecesi yenen yemeğin meyvaları acabanasil toplanacaktı? Biz bu yemeğin altını çizdik, yorumu zama-na bıraktık.

KÜLTÜR MERKEZİ KİMİN?

OBEN GÜNEY

İstanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'yle «Halka açık bir kültür merkezi» düşüncesinin oluşturulmak istendiği şu günlerde, «kültür» ve «halk» kavramına ters düşen kişilerin tutumları acımasızca eleştirilmelidir. Hatta bu eleştiri; sorumlu, yetkili üst kuruluşları harekete geçirerek, kesin ve ivedi kararlara götürmelidir. Yoksa, iyi niyet ve bilinçle başlamış bir sanat politikası, bir takım yoz, çıkarıcı zümre tarafından saptırılarak; ne sanatla, ne de halkla ilişkisi olan bir tutumu «kültür» adı altında bu merkezlere yerleştirecektir. Böylesi bir durum da en azından başlangıç amacına ters düşecek, kimi kişileri «kültür ağası», «kültür tüccarı» düzeyine tutuklayacaktır. Halka açık kılınması gereken sanat, belli bir zümrenin istismar aracı olacaktır.

Atatürk Kültür Merkezi de aynı tehlikenin eşiğindedir. Aynı yapının içinde Merkez yetkilileri, Devlet Tiyatrosu yetkilileri, Devlet Operası yetkilileri olmak üzere, birlerinden daha fazla yetki sahibi olmaya, Kültür Merkezi'ni ele geçirmeye çabalayan üç yarı yetkililer yönetimi bulunmaktadır. Kültür Merkezi Müdürlüğü «burası halkındır, halka ve onun tüm sanatsal kuruluşlarına açık kalacaktır.» dedikçe bunu gerçekleştirme yolunda emek koyan diğer sanatsal kuruluşlara, (bu durumda tiyatrolara) «tavır» takınan, işi yokuşa süren, tüm atölyeleri elinde tutan Opera bulunmaktadır. «Halka açık bir kültür merkezi» düşüncesi, «yalnız belli sanat kuruluşları orada iş yapar, burayı istediği gibi kullanıp, kendi inhisarına alır...» demek değildir. Eğer ortada halka açık bir tiyatro-gösteri festivali söz konusuysa, Devlet Tiyatro ve Operaları'na ait olduğu kadar Özel ödenekli diğer tiyatroların tümüne de açık demektir. Durum böyle olunca, oranın tüm olanaklarından (dev sahnenin özelliği açısından) bu tiyatrolar da yararlanacaktır doğallıkla. Yoksa Atölyeler Operanın keyfi denetimine bırakılmayacaktır. Karşıt durumda, Atatürk Kültür Merkezi, bu merkezin kuruluş, amacına ve po-

litikasına ters düşen bir küçük grubun egemenliği altında kalacak, böylesi iyi niyetli bir düşünce, daha başlangıçta bir «utopia» olacaktır.

Bir örnek verelim: Atatürk Kültür Merkezi'nin «Açılış Festivali»ne çağrılan özel ve ödenekli tiyatrolar yanlış bir politika ve daha çok beceriksizlik yüzünden gücendirilmişlerdir. «Düşünce özgürlüğüne sansür konduğu» savıyla özel tiyatrolar (Hepsinin nedenleri aynı çıkışa dayanmasa bile) festivali boykot etmişlerdir. Şehir tiyatrolarından çağrılan tek tiyatronun, başlangıçta kabul edilen isteklerinden çoğu yerine getirilmemiş, eksikler tüm Şehir Tiyatrolarını temsil edecek tiyatromuzun «oyun oynamama» kararına neden olmuştur. Sanat ahlakına aykırı olan bu tutuma karşı çıkmayı, altında kötü amaç ve niyetler sezilmesi güç olmayan bu tavrı halk oyuna iletmeyi görev bilen tiyatromuz, topluca alınan bu kararı Kültür Merkezi yetkililerine bildirmişti. Bizzat Atatürk Kültür Merkezi müdürü (Opera'dan hiçbir sorumlu bulunmamıştır. O sırada kimse görev başında değildir) Hüseyin Başçetinçelik tüm sorumlulukları yüklenerek ve bize katıldığını belirterek, durumu kurturmaya çalışmıştır. Onun gayretiyle, ama yarım yamalak dekor parçasıyla, ama halka olan saygımızdan ödün vermeyerek oyun oynanabilmiştir.

Kimdir bu akıl almaz sorumsuzluğun sorumluları? Bizce ve bu işin içindeki herkesçe, bu kişiler bellidir. Bu davranışların altında yatan çıkarıcı niyet ve amaçlı tavır bellidir. Yalnız kurtarmak istenen politikaya değil, sanat ahlakına da aykırı düşen bu halk dışı tutum bellidir. Yaranın kangren olmadan temizlenmesi gerekmektedir. Zümreciliğe, çıkarıcı düşünceye, olanakları sömürme, başkalarını kendi amaçları için kullanma ahlaksızlığına kesinlikle karşı olan toplumcu-halkçı düşünce, sanatın böylesine kullanılmasına elbette bir tavır koyacaktır.

İŞ VE İŞÇİ OLAYLARI

ESKİ DİSK GENEL BAŞKANI KEMAL TÜRKLERİN ECEVİTLE UDC ÜSTÜNE KONUŞMASI

Ekim ayında liselerin açılmasıyla beraber ülkede anarşik olayların daha da yoğunlaşacağı bekleniyordu. Ne var ki anarşik olaylar 4 Ekim günü İstanbul'da MHP il Başkanı ve oğlunun öldürülmesi ile birden bire en üst grafiğe tırmandı. Bunu Belediye otobüsünden kaçırılarak kursuna dizilenler ve evleri basılarak öldürülen TİP'li yöneticiler izledi.

Tüm demokratik kitle örgütleri bu beklenmeyen tirmanış karşısında konuyu yetkili kurullarına götüre rek tartışıyor ve bir öneri getire rek olayları kınıyordu. DİSK'te bu çabaya giren demokratik örgütlerden birisiydi. Ne var ki Disk'in harekete geçişi oldukça bekleme li olmuş DİSK yöneticileri CHP nin ve Hükümetin tirmanan anarşi karşısında en az Demokratik kitle örgütlerinin gösterdiği hassasiyeti göstermesini ve olaylara teşhis koymasını beklemişlerdi. Ortada tam bir yönetim boşluğu vardı. CHP Genel Başkanı ve Başbakan bırakın CHP'nin yetkili kurullarını toplamayı hükümeti bile toplayamıyordu. Ekim ayı başın da anarşi tirmanırken yedi Bakan sudan gerekçelerle yurt dışına gezmeğe çıkmışlardı. CHP Genel Başkanı kendi Meclis gurubunu toplayamaz toplamakta istemez-

di. Çünkü CHP gurubu artık her toplantısında Ecevit'i ağır eleştirilene uğrattıyor her toplantıda Genel Başkana karşı ölçü biraz daha kayboluyordu. Genel Başkan Hükümetten, Genel Başkan muhalefetten Genel Başkan Parti Meclis gurubundan Ali Topuz'dan, Baykal'dan kısacası herkesten artık kopuktu ve tedirgindi.

Disk daha fazla son anarşik olaylar karşısında susamazdı. Nitekim Genel Başkan Abdullah Baştürk 12 Ekim günü Disk'in genişletilmiş Başkanlar konseyini toplantıya çağırdı. Disk teknisyenleri son olayları yorumlamışlar, İcra kurulunun görüşlerini altı sayfalık bir görüşte özetlemişlerdi (Bu yazı Ayın Yazısı olarak diğer sayfalarımızda aynen yer almıştır). Abdullah Baştürk teknisyenleri ile birlikte ha zırladığı bu konuşmasını gerçi icra kurulu dışında tüm sendika başkanlarına ikili görüşmelerde sunmuş ve onların da konuşma öncesinde metin üzerinde mutabakatını sağlamıştı.

TÜRKLERİN TUTUMU

Türkler DİSK Başkanlığını kaybettikten sonra bu yana son derece rahatsızdı. Ne var ki bu rahatsızlıkta CHP de birleşiyor Abdullah Baştürk'ün yönetimindeki DİSK'in kendilerini Türkler'den öte hırpaladığını ileri sürerek "Kendi kazdığımız kuyuya düştük CHP için Türkler daha ehven-i Ser'miş ve biz yanılmışız" diyorlardı.

Türkler'de bu konuda CHP lilere yaslanmanın tüm DİSK toplantılarında CHP sözcülüğü yapmanın gereğini sürdürüyordu.

12 Ekim günü Abdullah Baştürk son gelişen anarşi karşısında oldukça kapsamlı bir konuşma yapıyor ilginç önerilerle DİSK'in yerini belirtiyor ve "İşçi sınıfının faşist saldırılar karşısında somut adımlar atmağa hazırlandığını" vurguluyordu. Hükümetin A'dan Z'ye eleştirildiği konuşmada DİSK'in CHP'ye verdiği muhtura açıklanıyordu.

DİSK faşizme karşı nasıl bir adım atacaktı. Bugüne kadar bu işçi sınıfı örgütü zaten faşizme sürelili karşı koymuştu. Bu kez atılacak adım ne olabilirdi? Abdullah Baştürk'ün CHP gurubunda 16 parlamenterle bir ortak çalışma içinde olduğu biliniyor son CHP zafiyeti karşısında bu sayının 23'e tırmandığı söylentileri yaygınlaşıyordu.

Kemal Türkler öğleden sonraki toplantıda ilk sözü aldı ve karmaşık bir girizgah yaptıktan sonra ünlü "Ulusal Demokratik CEPHE HE" görüşünü tekrarladı. Bu görüş Türklerle oldukça pahalıya malolmuştu ama Türkler inatçı mizaçlı bir grafiğin adamıydı. Dedikini kolay kolay geri almaz yanlısından kendini arındıramazdı. Türkler DİSK toplantılarında artık yaptığı konuşmalarla giderek ağırlığını yitirmişti.

TÜRKLER ECEVİTLE NE GÖRÜŞMÜŞ

Bu kez Türkler anarşinin önlenmesi için tek çarenin ve çıkar yo-

lun Ulusal Demokratik Cepheyi kurmak olduğunu savunarak bu konuda Ecevit ile yaptığı bir görüşmeyi kurula açıklayarak şöyle diyordu:

“Biz Kenan Akman ile birlikte bu tasarımı CHP Genel Başkanına götürdük. Ben kendilerine UDC cephesinin üç ana amaç taşıdığını anlattım. Birinci Amaç Milli Cephenin yıkılmasıdır dedim. İkinci Amaç iş başına Demokratik halktan yana bir iktidarın gelmesidir. Üçüncü amaç ise Demokratik yasaların genişletilmesi olarak belirledik. Ecevit bizi dinledi ve bize şu yanıtı verdi:

Üç aya kalmaz bu Milli Cephe yıkılacaktır. Milli Cephenin yıkılması ile birlikte biz iktidara geleceğiz. Biz halktan yana bir iktidar olacağız. Hem ülkeye iş başına Halktan yana bir iktidar gelince haliyle demokratik hak ve özgürlüklerin uygulamasında da bir rahatlık bir genişlik sağlanacaktır. Bu UDC'ye görüyorsunuz ki gerek kalmamaktadır...

KESKEÇ'İN TÜRLERE VERDİĞİ CEVAP

Türkler'in kurulda yaptığı bu konuşma esprilere yol açıyordu. Türkler'den sonra söz alan Sosyal İş Sendikası Genel Başkanı Özcan Keskeç ise Türkler'e şu cevabı veriyordu.

“Disk'in amacı cephe kurmak değildir. Disk Cephe fikrine karşıdır. Disk kurulan cephelerin ya da yönetimlerin ülke ve işçi sınıfı açısından değerlendirmesini yaparak bunu destekleme ve karşı çıkma kararını verir. Türkler'in anladığı cephe ile bizim anladığımız cephe görüyorsunuz bu kadar açık seçik birbirinden farklıdır.

Ne var ki eski DİSK Genel Başkanı Sayın Kemal Türkler, uzun bir süredir bu konularda ısrarla bir kendine özgü düşünce sistemi kurmanın sıklığını yaşamaktadır. Çelişkilerin nereden ve nasıl kaynaklandığı böylece açık seçik ortaya çıkmaktadır.

ÇARE ERKEN SEÇİM

(3 ncü sayfadan devam)

Ülkenin içinde bulunduğu sancıda iki seçenek görülmektedir. Biri şartların kendi mantığı içinde totaliter bir dönemece sapsması ya da hükümetin yasal totaliter rejim sayılacak sıkı yönetime başvurmamasıdır.

Biz bu birbirine yakın seçeneklerin çare olmadığını Türk demokrasisinin bir dar boğazda bu yola başvurmamasının dış dünya ve iç bütün açısından sakıncalarını görmekteyiz Sanırız bu çare temelinde bir zaafiyeti beraberinde taşımaktadır. Ve çıkar yol olup olmadığı tıpkı CHP iktidarı gibi denendikten sonra ortaya çıkacak verilerle beraber işlemektedir.

Geriye sadece düğümü çözecek erken seçim olasılığı kalmaktadır. Erken seçim kararını almanın zorlukları vardır. Liderlerin eğrisi doğrusuna gelmiş seçilivermiş milletvekillerini bir daha seçilip seçilmeme sancısına taşınması kolay değildir. Ne var ki işte bu noktada Demirel-Ecevit diyalogunun geçerliliği vardır.

Ecevit-Demirel diyalogu çare üstünde değil politik gösteri üstüne kurulmuştur ve burada show yapanda Ecevit'tir. Ecevit dün muktediti oynarken bugünde toplum önünde «Çaresiz iyi niyetli» oynamaya başlamıştır. Ecevit-Demirel görüşmesinin isteği Ecevit'ten gelmiş ama gündemi havanda su dögmek üstüne kurulmuştur.

Türkiye bir erken seçime gitme seçeneği ile karşı karşıyadır. Kamu oyu olayların ağırlığı altında bu kez oyunu daha bir kendi mantığının muhasebesi içinde kullanacak sanırım oyları bölmemenin sınırı içinde düşünecektir.

Türkiye'nin vardığı bir erken seçim ortamında seçiminde ülkenin içinde bulunduğu şartlar gözönüne alınarak gerçekleştirilmelidir. Seçim kampanyası anarşiyi tırmandırıcı, tarafları karşı karşıya getirici bir nitelikte olmamalıdır. Aksine son derece yalınlaştırılarak bu olasılıktan kaçınarak bir seçim şartı yaratılmalıdır.

Erken seçim nasıl gerçekleştirilecektir?

Hiç şüphe yok ki, CHP'nin iktidarında bir erken seçim arama'nın mümkün değildir.

Ecevit derhal istifa etmeli ülkede kamu oyuna güven verecek bir tarafsız başbakanın kurduğu daraltılmış hükümet sadece seçimi oluşturmak programıyla güven oyu alarak Türkiye'yi seçime götürmelidir. Burada kurulacak tarafsız bir hükümetin sorumluluğu ve teminatı sadece Çankaya'dır.

Türkiye bu dönemece varmıştır. 1979 Yılıının başakları ülkede satarırken Türkiye seçimi de devşirmeli demokrasimizin geçirdiği son krizlerin bilincinde kamu oyu sınavını vermelidir.

Seçim gösterecektir ki halkımız neyi istemektedir. Halkımızın sağdan yada soldan gelen şiddet eylemlerine nasıl baktığı çıkacaktır ortaya. Ülkenin şartları bizce bir erken seçimde döğümlenmişti. Ecevit son Demirel görüşmesinde «Tarihin tekerrür etmemesi için elimden geleni yapacağım» derken sanırız ki bunu vurgulamaktadır. Ecevit'in vardığı bu nokta öncelikle belirtelim ki ülkenin üstüne çöken karabulutlarda güneşin kıpırdamasıdır.

her ay bir sorun • bir konuk

TİP Genel Başkanı Behice Boran'la Konuşma

1. Türkiye'nin bugünkü siyasi tablosunu çizer misiniz? Sizce olayların sosyo-ekonomik tabanındaki gerçekler nelerdir?

2. İktidara bir umut yaratarak gelen CHP bugün on aydır iktidardadır. Bu on aylık iktidarın değerlendirilmesi yaratılan umutla ne kadar ilintilidir?

Cevap) 2. MC'ye alternatif olarak getirilen CHP hükümeti büyük yerli sermaye ve onun işbirliği ettiği emperyalizm açısından bir hayli "başarılı" oldu. Uluslararası Para Fonu'nun Türkiye ekonomisine ilişkin ağır şartları kabul edildi; Türkiye'nin "Batı'dan kopmayacağı" konusunda teminat verildi; yabancı sermayeye karşı olunmadığı, tersine, gelmesinin istendiği ilgili çevrelere duyuruldu; Kıbrıs konusunda uzlaşma yoluna girildi; ambargo kaldırılır kaldırılmaz, kaldırma şartlarına bile bakılmaksızın, üslerin kapalı olanları derhal açıldı. Bunlar, yani emperyalist güçlerle uzlaşma, yerli büyük sermayenin -burjuvazinin- de onayladığı davranışlardı. Ayrıca büyük burjuvaziye ihracatı teşvik önlemleri, ihracattan edinilen dövizlerin bir bölümünü kullanma yetkisi, yeni vergi tasarısında sermayenin istediği değişikliklerin yapılmasının kabulü yoluyla ödünler verilmişti ve hızla düşürülmeden sürüp giden enflasyon tatlı kârlar sağlıyor, özel sektörde sermaye birikmesine hizmet ediyordu.

Yine de yerli büyük sermaye ve emperyalizm için CHP hükümeti birinci seçenek değildir. AP birinci seçenek olma durumunu koruyor ve yeniden Genel Başkan seçildiğine göre Demirel de koruyor. Gerek Amerikan, gerek Türk burjuvazisi, sosyal demokrasi konusunda Kuzey Avrupa toplumlarının burjuvaları kadar deneyli ve bilgili değildir. CHP'nin KUP, KİP, Köy Kent girişimleri (ne kadar göstermelik de olsa) ve demir-çelik ithalatını devlet eline alması, maden işletmeciliğini devletleştirilmesi gibi işler onları ürktüyor ve CHP hükümetine yeni alternatifler aramaya itiyor. Öteden beri bu çevrelerce bir CHP-AP koalisyonu istendiği biliniyor, ama, Demirel'in başında kaldığı bir AP ile CHP koalisyonu zor gerçekleşir. CHP'nin bir süre daha yıpranması beklendikten ve dikenli Kıbrıs sorunu da CHP iktidarınca bir çözüme bağlandıktan sonra bir AP veya AP-MHP iktidarı he-

def alınarak bir erken seçime gidilme ortamı yaratılabilir. Bu Meclis çerçevesinde, bir üçüncü MC hükümeti denemesine gidilebileceğini sanmıyorum.

Yukarda kısaca belirttiklerimden de anlaşılıyor ki, kitlelerin umudu olarak iktidara gelen CHP bu umut niteliğini büyük ölçüde yitirmiştir, ama tümüyle değil. Tek başına iktidar olmadığı yollu bir "mazaret"i vardır. "İktidarın devir alındığı koşullarda hangi hükümet olsa aynı şeyleri yapardı" görüşü ikinci mazarettir. Ve nihayet, kitleler, daha ilerici bir iktidar olasılığını henüz ufukta görmemektedirler ve iktidar koltuğuna oturmadan da kitlesel bir mücadele sürdürülüp iktidara etki yapılabileceğinin henüz yeterince bilincinde değillerdir.

3. Amerika'nın tüm az gelişmiş ve kapitalist yoldan kalkınma olanağı arayan ülkelerde ciddi bir ağırlığı vardır. Bu ağırlığın ülkemizde gelişen son olaylarla kurgu bağlantısı nedir? Bu bağlantının taktik gelişimi neyi amaçlamaktadır?

3. Ülkemizde terörizmin tirmandırılışının Amerika'nın onayı ile ve CIA gibi kurumlarının katkısı veya desteğiyle gerçekleştirildiğini tahmin etmek bir falcılık olmaz. Emperyalizm ve onun başını çeken ABD bütün "az gelişmiş" veya "gelişmekte olan" ülkelerde demokrasinin baş düşmanıdır. Demokratikleşmenin anti kapitalist bir öz taşıdığına, sosyalistleşmeyle bağlantılı olduğunun farkındadır. Gerek ABD emperyalizmi, gerekse yerli büyük burjuvazi bağımlı geri kapitalist düzenin bu bağımlılığa uygun dış politikasının ancak kitleleri, ilerici, sol akımları baskı altında tutarak, olanağı varsa solu, özellikle işçi sınıfının politik hareketini yok ederek sürdürebileceğinin bilincindedirler. Faşist terörizmi tirmandırarak solu ezme, kitleleri yıldırıp sindirmek planlı ve örgütlü bir biçimde yürütülmektedir.

5. Solun bölünmüşlüğü konusu yarı aydın, aydın ve küçük burjuva kesiminde ciddi bir eleştiri konusu oluyor. Siz bu bölünmüşlüğü nasıl yorumluyor, nasıl değerlendiriyorsunuz?

Daha önceki yazılarımda belirttiğim: sorun solun bölünmüşlüğü değil, işçi sınıfı hareketinin birliğidir. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist hareketi olan Türkiye İşçi Partisi güçlenmektedir ve güç-

lenmesini sürdürecektir. Zamanla diğer akımlar ve kuruluşlar ya ona katılacaklar, ya da dar sınırlar içinde küçük anafor akımlar halinde kalacaklardır. İşçi sınıfı hareketinin birliği sorunu dışında, tüm demokrat, ilerici, sol kuruluş ve hareketlerin emperyalizme ve faşizme karşı ortak bir platform üzerinde güç ve eylembirliği etmeleri sorunu vardır. Bu sorunlar Türkiye'ye özgü değildir; emperyalist-kapitalist dünyanın tüm gelişmemiş ve gelişmiş ülkelerde benzeri sorunlar değişik ölçü ve biçimlerde vardır. Bizde solun bölünmüşlüğünden yakınmalar, kendilerini çok solda, devrimci, sosyalist vb. bilip veya gösterip de aslında CHP yanlısı ve destekçisi olanlarca bu tutum ve davranışlarını haklı göstermek için bir mazeret olarak kullanılıyor.

6. Son seçimlerde fraksiyonların dar kadroları için sıkışmamış sol tabanın "Küçük burjuva demokratik devrimleri" için CHP'yi destekledi. CHP burjuvazinin bir siyasi örgütüydü. Bu konuda CHP'ye bir olanağ tanındı. Oysa ki AP de bir burjuva örgütüydü. Eğer "Burjuva demokratik devrimleri" burjuvazinin konuyu gündeme getirmesiye tıpkı CHP gibi ve CHP kadar katıksız bir burjuva siyasi örgütü olan AP için bu olanağın dışında bırakıldı, ya da karşısına alındı?

6. Kapitalizmin emperyalizm aşamasında, bu aşamanın da ileri evrelerinde olduğu günümüzde hiç bir ülkenin burjuvazisi burjuva demokratik devrimi gündeme getirmez, çünkü artık devrimci niteliği kalmamıştır. Başka nedenler arasında bir de bunun içindir ki, kapitalizm öncesi geri ülkelerde, özünde burjuva nitelikli olan ulusal demokratik devrimi hedef olan ulusal kurtuluş hareketleri dahı dünya sosyalist devrim hareketinin birer parçasıdır.

7. Demirel AP Genel Başkanı olduğunda partisini çağdaş sağ bir parti yapma yolunda girişimlerini sürdürmüş hatta AP'nin seçimi kaybetmesi pahasına kendi sağında kalan fanatik ve faşist unsurları partiden temizlemeye çalışmıştı. 12 Mart sonrasında solun CHP ile kenetlenmesi Demirel'in parti dışına attığı güçlenmiş fanatik ve faşist unsurlarla birleşmesi arasında bir bağlantı var mıdır?

7. Doğrudan bir bağlantı yoktur, yani "Sol CHP ile kenetlendi" diye Demirel "fanatik ve faşist unsurlarla birleşmiş değildir. Ama toplumda sınıfların farklılaşması, kutuplaşması olgusu keskinleşmiştir; bu da politik düzeyde sağ ve solun kümeleşmesine, politik ayrımın derinleşmesine yol açmıştır.

8. Üslerin yeniden açılması ve çalışmaya başlamasının; ülkenin dış güvenliği açısından, ülkenin iç güvenliği açısından, ülkenin geleceği açısından değerlendirilmesi söz nedir?

8. Dört üssün açılışı söz konusu olduğuna göre, üslerin büyük çoğunluğunun kapatılmaması, faa-

BEHİCE BORAN

liyetlerine devam etmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu üsler komşu ve bölge devletleri tehdit altında tutmaktadır. Bunun için bölge barışı ve dünya barışı için bir tehlikedir. Ülkeler arasında karşılıklı güvene dayanan iyi ilişkilerin geliştirilmesini engelleyicidir. Türkiye'yi bir dünya veya bölgesel savaşa bulaştırma tehlikesini de taşımaktadır. Bölgesel çatışmalarda Türkiye taraf olmaya itilebilecektir; bir nükleer savaş patladığında ise kendisini otomatik olarak onun içinde bulacaktır.

Bu üsler iç güvenlik açısından da tehlikelidir. Amerika, "Eisenhower doktrini" dediği politikasına göre diğer ülkelerdeki "dolaylı saldırı" hareketlerini askeri güçle bastırmaya kararlıdır. Bu konuda Türkiye ile 1959'da bir anlaşma da yapılmış bulunmaktadır. "Dolaylı saldırı" diye nitelenen hareketler ülke içindeki demokratik, ilerici, sol hareketlerin iktidara yönelmesidir; kitlelerin emperyalizme bağımlı geri, bozuk düzene karşı baş kaldırmasıdır. ABD üslerindeki -ve getireceği- askeri araç, silah ve askerleri, işçi ve müttefiki emekçi sınıfların iktidar değişikliğini hedef alan hareketini, hedefe yaklaştığı zaman bastırmak için kullanabilir.

9. Bugün ülkemizde MSP ve AP Amerika ile kendi bütünleri içinde çelişkili, MHP ve CHP ise uyumlu gözükmektedir. Bu konuya sizin bakış açınız ve yaklaşmanız nedir?

9. AP, MSP, MHP ve CHP -hepsi- Amerika ile esasta uyumludur; aralarındaki farklar bu uyumluluğun derecesinde ve aldığı biçimlerde.

her ay bir belediye

Denizli kendini yenilerken

Türkiye'nin 67 ilini dolasırsanız Denizli'deki yaşamla kaynaşmış yeşili, geniş caddeleri ve temiz bir görünümü başkaca hiçbir yerde bulamazsınız. Altı yıl içinde Denizli birden bire kaderini değiştirmiştir. Soğuklu düzenli insana yaşam veren bir kent oluvermiştir Denizli.

Bu efsane nasıl yaratılmıştır?

Bu efsanenin ardında ne vardır?

Bütün bu sorunların ardında bir adam vardır.

HASAN GÖNÜLLÜ...

Hasan Gönüllü Tavas'ın bir köyünde 1938 yılında doğmuştur. 1958 de Denizli lisesini bitirmiş, 1956 da İTÜ Mimarlık bölümünden mezun olmuş ve 1961 de Fethiye Deprem Evleri inşaatında çalışmıştır. 1963 yılında Denizli'de serbest mimar olarak yaşamını sürdürmüş 1964 de Denizli Belediyesi Fen işleri müdürlüğüne atanmış 1973 seçimlerinde CHP den aday olarak Belediye Başkanı olmuştur.

Bu ay bu efsaneyi yaratan Denizli Belediye Başkanını tanıyacağız...

Soru/ Ap'nin Kalesi Denizli'de seçimi nasıl kazandınız?

Cevap/ Toplumlarda kendilerini yenilemek gibi bir gereksinme içindediler. Ben bu şehrin yetiştirdiği insanım. Önce bu organik bağ nedeni ile adaylığım oluştum. 1973 Seçimlerinin CHP'ye yönelik havası buna yardımcı oldu. 1973 seçimlerinde ciddi DP'den AP'ye geçen zor adeta kemikleşmiş bine cevap vermeye çalışıyordum. 1975 seçimi kazandık. 1977 seçimlerinde bu fark 219'a indi.

Soru/ Açık seçik çok başarılı ve çok sevilen bir Belediye Başkanı olduğunuz görülüyor. Seçmeniniz size oy versin ya da vermesin sizi seviyor. Bu oy düşmesi nasıl izah edilebilir?

Cevap/ Her seçimin kendine dönük bir havası ve bu havanın yarattığı temel bir olgusu var. 1977 seçimlerinde AP 1973 seçimlerinde bölünmeler sonrası kaybettiği oyları topladı. Birde MHP ile burada AP ortaklığı gerçekleştirildi. Bütün bu

faktörler oylarda bir düşme sağladı.

Soru/ Denizli'yi örnek bir kent yapmışsınız bunu nasıl sağladınız. Hükümet yardımının bunda payı nedir?

Cevap/ Ben Belediyeyi 25 milyonluk bütçe ile devraldım. Bu bütçeyi hemen 170 milyona taşıdık. Aradaki açığı Belediye arsalarını değerlendirerek sağladık. Yalnız bu arsaların değerlendirmesinde sanırım Türkiye Belediyelerinde pek az kullanılan bir sisteme başvurduk. Arsayı satmak yerine arsaya bina yaparak sattık. Birde satışa sunacağımız yerlerin çevre düzenlemelerini de yaparak buraları şehrin değer kazanan alanları arasına soktuk ve değerlendirme koşullarını da sağladık. Bu metod bizim bütçe genişlememizi sağladı.

Soru/ Bu 170 milyonluk bütçe genişlemesinin sarf alanları ne oldu?

Cevap/ Öncelikle şehrin su problemi vardı. 18 bin nüfusa göre yapılmış su şebekesi altmış yetmiş milyona cevap vermeye çalışıyordu. 1975 sayımı ile Şehir nüfusu 106 bin bugün ise 130 bindir. Biz Tavas yolu üzerindeki Derinedere'den su problemimizi hallettik. Şebeke yenilendi ve bugün Denizli 300 bin nüfusa dayanana kadar bu su bize yeter. Elektrik şebekemiz eski ve ihtiyacı karşılamıyordu. Bunu da değiştirdik. Bir yarıdanda şehrin altyapı donanımına yöneldik...

Soru/ Yeni bir takım caddeler açmışsınız. İstim-

HASAN GÖNÜLLÜ

lakleri nasıl gerçekleştirdiniz?

Cevap/ Ondört yeni cadde açtık. Bu caddelerin açılması için tek kuruş istimlak ödemedik, 42'inci maddeyi uyguladık. İmar Kanununun 42'inci maddesi bu konuda Belediyelere olanak tanıyor.

Soru/ Nedir bu 42'inci Madde?

Cevap/ 42'inci madde imar adaları üzerinde yapılacak yeni düzenlemelerin birleştirilerek yüzde yirmibeşinin toplum yararı adına kullanıma sokulmasıdır. Kanun Belediyelere bu hakkı tanımış. Tabii bunu kullanmak oldukça zor. Ama halk yapılacak olanın yararını görünce anlayınca size yardımcı oluyor. Biz bu konuda mal sahiplerinden oldukça yardım gördük. Gördüğümüz gibi bu ondört caddenin tümü 42'inci madde kullanımı ile açıldı. Belediye burada istimlak ödeyerek ve tek tek istimlak ederek eğer yola çıksa bu ondört caddenin daha birini bile açamamıştık. Bu madde ile değer kazanan arazinin içinde %25'ini Belediye bir çeşit şerefiye olarak alıyor

Soru/ Belediyenin çöp toplama temizlik tanzim satışları yeşil alanları koruma ekipleri olarak başladığı işlerin tümünde kaç personel çalışmaktadır ve Şehir Meclisinin partilere bölüşümü nedir?

Cevap/ Belediye hizmetlerinin tümü bin kişilik bir kadro ile yürütülmektedir. Bu sayı elbet yeterli değildir. Ama siz Belediye Başkanı olarak tüm çalışanların başında üstünüze düşen denetim görevini başarı ile yürütürseniz sanırım sonuç başarıya ulaşıyor. O zaman kadro daha da gayretli daha bir sizin yanbaşınızda görevi yükleniyor. Ben Tüm belediye çalışmalarından aşırı oranda kolaylık görüyorum, Kendi başarımlarım değil gerçekten orada bir övgü bir başarı varsa bu kadronun başarısıdır. Belediye Meclisimizin dağılımı ilginçtir. 1973 seçimlerinde CHP Şehir Meclisinde 15 sandalye AP 14 sandalye DP 5 sandalye kazanmıştı Gördüğümüz gibi ekseriyet muhalefettydi. Bu çıkmazı bu noktada ki parti yararını Denizli yararına-tercih eğilimini aşmak için bir yol bulduk Şehir Meclisinin önemli toplantılarını Şehir hoperlörüne bağlayarak halkın hakemliğini sağladım. Burada artık konuya şehirli sahip çıktı. Bu metodla Şehir Meclisi'nin çalışmalarını bu işlerin yapılmasına dönük bir yere getirmiş olduk. Kaldığı zaman zaman diğer partili üyelere açıklıkla konuyu anlatarak onlardan yardım ve destek sağladığımız olmuştur.

Bu yıl durum biraz daha rahat. AP 15 CHP 15 Sandalye elde etmiş. Ben kendi oyuyla CHP'nin ekseriyetini sağlamış oluyorum. Meclis çalışmalarımız kendi bünyesinde bir uyumu taşımaktadır. Burada fazlaca bir sıkıntımız olmuyor.

Soru/ Belediye çalışmalarınızda sizi köstekleyen temel unsur nedir?

Cevap/ Belediyeler Özerk değildir. Belediyelerin daha özerk olması gerekmektedir. Vilayet bütçenizi onaylamazsa bir kuruluşluk harcama yapamazsınız. İmar Planlarınızın denetimi ve karar organı İmar İskan Bakanlığıdır.

Belediyeler temel yasalar içinde Anayasa karşısında yükümlü ama hükümet karşısında daha bağımsız olmalıdır. Bu sağlanmadıkça Belediyelerin kendi güçlerinin başarısına yaslanması olanaklı değildir. Bu Belediyelerin önündeki temel sorundur. Kaynak sorunu da budur bence...

Soru/ Önünüzde çözmek istediğiniz sorunlarınız nedir?

Cevap/ Ekmek proplemimiz var. Ekmeği daha kaliteli çıkarttırıyoruz. Ne var ki bunu bir Belediye ekmek fabrikası projesi ile çözüme sokmaya çalışacağız sanıyorum. Elektrik konusunu ele aldık bunu sürdürüyoruz. Bir Toptancı hali oluşturuyoruz. Birde en önemli sorunumuz beş bin sosyal mesken yada Belediye konutu yapmak için girişimlerimiz ucuna vardı. Bunun için 213 dönüm araziye tahsis ettik. Tabii bir kısmını kamulaştırarak. Bir kooperatif kurduk, İlk olarak 1500 ünitenin ihalesini bugünlerde yapacağız. Bu arada Yurt dışındaki işçilerimizi de bu kooperatife ortak edeceğiz. Tamamen evsiz Denizli'li vatandaşlar için bir girişim bu. Böylece Denizli'de 1985'e kadar nüfus patlaması gözönüne alınarak su elektrik ve mesken sorunu çözülmüş olacak. İkinci dönemde bunu gerçekleştirmenin mücadelesini yapıyorum ve mutlaka bu sağlanacak. Ev kiralaları ve ev sorunu artık halkın temel sorunudur. Gelecek düzeyiyle kiralama düzeyi arasında korkunç bir uçurum vardır. Sanırım Denizli Belediyesi'nin beş bin konutluk sosyal mesken çalışması bu konuda öncü bir çalışmadır...

DENİZLİ'DE BİR CADDE AÇILIRKEN

Fırat'ın Cinleri

Atatürk Kültür Merkezi'nin yeni-
den açılışı nedeniyle düzenlenen
şenlikte Yönetmen Korhan Yurt-
sever'in Fırat'ın Cinleri'ni sey-
rettik. Daha önce Antalya Film
Festivalinden ses veren ve bu
yarışmada en iyi üçüncü film
ödülünü alan bu yapıtın, Tür-
kiyeden çok yurt dışında yankı
uyandırdığını da biliyorduk.

Yurdumuzda Doğu sorununun
her kafada kendince şekillendiril-
diği bir ortamda filmin vizyona
girmesi ülkenin bir şansydı. Fı-
rat'ın Cinleri sinemanın geniş ola-
nakları içinde doğunun sancısını
ortaya koyuyordu.

Doğuyu bu kadar içinden ve
bu kadar yalın anlamının sanırız
başka bir yöntemi olmamalı. Hü-
kümet yetkililerinin göstermelik
doğu seferlerinin, karılı kocalı do-
ğu incelemelerinin sonucunda do-
ğuyu bu kadar yalınlaştırarak gö-
rebildiklerini, hele hele özümlü-
yebildiklerini sanmıyoruz. Bizce
doğuya televizyon ekranı için
yapılacak politik gezilere giden-
ler, Fırat'ın Cinleri'ni izleseler
çok daha gerçekçi, çok daha dik-
katli bir yöntemle doğu sorununa
yaklaşmış olurlar.

Bu film neden Antalya Festiva-
linde üçüncü oldu, neden birinci-
liği kaçırdı, buna girmek iste-
miyoruz. Türkiye'nin kendi şart-
ları içinde doğuyu bulmama has-
tahının bir düzen bütünleşmesi
olduğunu bilenlerdeniz.

Osman Şahin'in bir hikayesinden
İhsan Yüce'nin senaryosunu yaz-
dığı Fırat'ın Cinleri'nde Aytaç
Arman, Betül Ahçıoğlu, Tugay
Toksöz, Mete Sezer, Nurhan Nur,
İhsan Yüce, Menderes Samancı

rolleri paylaşmışlar ve hiç bir
filimde bugüne değin rastlama-
dığımız bir takım oyunculuğu
içinde de doruk noktaya çıkart-
mışlar. Konunun çarpıcılığı yanı-
nda, soluğunuzu keserek filmi gö-
türen ustalık da burada, bu takım
oyunculuğunda kaynaklanıyor.
Türkiye sınırları içinde fazla bir
yankı uyandırmayan bu güçlü ya-
pıt yurt dışında geniş bir yayıl-
ma alanı içinde, Türkiye dışın-
daki düzen güçlüyü arıyor çünkü.
Gerçek sanat yapıtlarını bulmak
ve seyircisine aktarmak için bir
çabanın içinde. Ülkemizde bu
tam tersine işliyor. Bu tersine iş-
leyiş de önce TRT'den kaynakla-
nıyor. Nerede yoz kalitesiz bir
Türk filmi varsa o sergileniyor.
Türkiye bir güçsüzler koalisyonu-
nun dayanışmasında hergün biraz
daha anlamsızlaşmakta ve hergün
biraz daha çökmektedir.
Neyse konumuz bu değildir.

FIRAT'IN CINLERİ YURT DIŞINDA

Kısacası Fırat'ın Cinleri Türkiye'
de pek yankılanmamış ta yurt di-

FILMIN
OYUNCULARINDAN
BETÜL AHÇIOĞLU

şında konu ile ilgilenenler filmi
ülkelerine aşırmanın, seyircilerine
taşınmanın kurgusuna girmişlerdir
bile.

Filim bakın Türkiye sınırları dı-
şında nasıl yörüngede seyrediyor.
1978 San Remo Film Festivalin-
den çağrı almış ve katılmış. İtal-
yan Basını ilk kez bir Türk fil-
mine çarşafça saf yer ayırmış.

1978 yılında San Sebastian'da fi-
lim gösterilmiş, Kanada, Portekiz
ve İspanya filmin kopyalarını sa-
tın almak için harekete geçmişler
1978 Katarca, Chicago, Arjantin
film festivallerinden çağrı alan
Fırat'ın Cinleri'nin kopyaları bu-
ralara iletilmiş.

Fırat'ın Cinleri 1978 Los Angeles
Film Festivaline, 1979 Siney fes-
tivaline çağrıldı.

Antalya film Festivali sırasında
film izleyen Madam Ruto Sadoul
film Fransız George Saoudoul ödü-
lüne aday göstereceğini belirledi
ve filmin bir kopyası bu festivale
iletildi.

Filmi dış ülkelere pazarlamakla
görevli "Umut Sanat Ürünleri"
şirketine Antalya Festivali sıra-
sında Bulgaristan, Romanya ve
Macaristan başvurdu ve filmi sa-
tın alarak ülkelerine taşıdı.

Romanya ve Danimarka TV'si Fı-
rat'ın Cinlerini televizyon prog-
ramlarının 1979 bölümüne satın
aldılar.

Türkiye'de kaç kişi izledi filmi?
Aşında tüm ulusun bu filmi gör-
mesinde yarar vardır. Ama kara
kafalıların bu yarardan ülkeyi
kaçırmak için nasıl bir kurgu içi-
ne girecekleri, girdikleri bir ger-
çektir. Türkiye bu günlere bu
kara kafalıların sırtında taşınmış
tır. Bunun belgeseli de Fırat'ın
Cinleri'dir.

ayın yazısı

Türkiye'nin sorunlarına bir yorum

ABDULLAH BAŞTÜRK

DİSK GENEL BAŞKANI ABDULLAH BAŞTÜRK, OLAĞANÜSTÜ TOPLANTIYA ÇAĞIRDIĞI DİSK YÖNETİM KURULU VE BAŞKANLAR KONSEYİ AÇIŞ KONUŞMASININ TAM METNİ

Ekonomik bunalım tüm şiddetiyle sürerken, kitlesel öldürmelerin, terörün giderek arttığı bir dönem yaşıyoruz. Geçirmekte olduğumuz bu dönemin koşulları, oldukça ağırdır.

Bugün terör ciddi boyutlara ulaşmış, ekonomik, sosyal, siyasal sorunlar gündeminin birinci sırasına çıkmıştır.

DİSK Yürütme Kurulu, DİSK'in tarihsel sorumluluğunun bilinci içinde, gelişen olaylar karşısında, soğukkanlılığı elinden bırakmadan, olayları izlemiş, belli çalışmalar içinde olmuştur.

İşçi sınıfı ve demokrasi düşmanlarının her geçen gün biraz daha artan saldırılarını, terörü, faşist darbe özlemini, gündeminin birinci maddesi yapan DİSK Yürütme Kurulu, ayrıca halkımızın içinde bulunduğu ekonomik bunalım, yabancı üsler, Kontrgerilla gibi yasa dışı gizli örgütler üzerinde durmuş, bu konulardaki görüşler geçtiğimiz hafta Genel Başkanlıkça bir mektup halinde Sayın Başbakan Bülent ECEVİT'e duyurulmuştur.

Bu mektup bugün için önemini korumaya devam etmektedir. Bu nedenle bu mektubun en önemli bazı bölümlerini burada sizlere açıklamak isterim:

"Türkiye toplumsal yaşamın ekonomik, sosyal-siyasal ve dış politika ile ilgili bütün yanlarını kapsayan, yakın tarihimizin en derin bunalımını yaşamaktadır. Bu bunalımın gerçekte tek ve bir nedeni vardır. Bu neden Türkiye'nin emperyalizme

bağımlı, az gelişmiş bir ülke olması gerçeğidir. Bugünkü bunalımı aşmak için çeşitli konularda alınacak önlem ve girilecek eylemleri seçmekte hükümete yol gösterecek olan pusula, en azından Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını ileri götürücü ve dışa bağımlılığını azaltıcı nitelikte olmalıdır. Bunu saptamanın büyük önemi vardır. Bu nokta gözönünde tutulmaz, bu temel teşhisten hareket edilmezse hiç bir soruna sağlıklı çözümler getirilemez ve ülke bunalımdan çıkarılamaz. Bu gerçek, yurtsever ilerici, demokrat ve sosyalistlerce yıllardan beri dile getirilmiş ve tarih onları haklı çıkarmıştır.

"Bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik bunalım esas olarak ödemeler dengesi açığında, yani döviz darboğazında düğümlenmiş görünmektedir. Türkiye ekonomik hayatın cari düzeyde işletilebilmesi için gerekli olan ithalatı gerçekleştirmeye yetecek kadar döviz sağlayamamaktadır. Bu nedenle, gerekli ithalatı yapabilmek için, büyük miktarda dış kredilere gereksinme duymaktadır. İşte emperyalizm ve özellikle onun başını çeken ABD, ülkenin bu güç durumundan ve uluslararası banka ve diğer kredi kaynaklarını denetimi altında tutuyor olmaktan yararlanarak, ülkeyi hem iç, hem de dış politikada tam bir uydu durumuna getirebilmek için, askeri ambargoyla, kredi ambargosu biçimine dönüşen bir ekonomik baskı uygulamaktadır.

"Bugün Türkiye'de hayat panahlığı işsizlik ve mal kıtlıkları büyük boyutlara ulaşmıştır. Bir avuç vurguncu kapitalist bu durumdan yararlanarak servetlerine servet, katarlarken, geniş işçi ve diğer emekçi sınıf ve tabakalar yoğun bir şekilde sömürülmekte, ezilmekte, büyük sıkıntılar çekmektedirler. Bu duruma en kısa zamanda çözümler getirmek Hükümet için artık daha fazla savsaklanmayacak temel bir görev halini almıştır.

"Bu görev IMF'nin önerileri doğrultusunda hareket ederek ve emperyalizmden sağlanacak kredi ve yardımlara bel bağlanarak ya da işbirlikçi tekelci sermayenin örgütlerinin dayatmaları doğrultusunda yerine getirilemez. Böyle bir yolun Türkiye'yi kurtuluşa götürmesi olanaksızdır. Unutmayalım ki, bugünkü bunalıma düşmede, şimdiye kadar hep bu tür politikalar izlenmiş olmasının büyük payı vardır.

"Yatırımlar ve kamu harcamaları kısılıp kalkınma hızı düşürülerek zaten büyük boyutlara varmış olan işsizliğin daha da artırılması bahasına belki IMF'nin istediği fiyat istikrarı sağlanabilir ama, bu yolla Türkiye'nin hiç bir ekonomik sorunu sürekli ve sağlıklı bir çözüme kavuşturulamaz. Tersine ekonomik gelişme bir kez daha kösteklenmiş, bunahının yükü bütün ağırlığıyla bir kez daha emekçi halkımızın sırtına vurulmuş, yani gelir dağılımı daha da bozulmuş olur."

Başbakan'a gönderilen mektupta ayrıca Kontr-gerilla adı ile bilinen ve yasa dışı çalışmalar yaptığı artık açıkça belirtilen örgüt üzerinde de durulmuştur. Mektupta 1978 başından itibaren Kontr-gerilla adı etrafında yoğun bir biçimde yayın yapıldığı, bu konuda TBMM kürsülerinde bile bazı açıklamalara girişildiği belirtilmiş ve bu konuda resmen açıklama yapılması istenmiştir.

12 Mart dönemindeki uygulamaları ile dikkatleri çeken Kontr-gerilla örgütü ve benzeri kuruluşlar üzerindeki gizlilik halen devam etmektedir. Demokratik rejimlerde yasal ilişkiler içinde bulunması gereken kurumlar arası ilişkiler gizlilikten büyük ölçüde yara alabilir. Bu konuda, kamu oyunu rahatlatacak ve bazı kurumları haksız ithamlardan uzaklaştıracak bir açıklık gereklidir. Bu konuya getirilecek açıklık, ayrıca faşist odakları sergileyeceği için, demokrasi düşmanlarını da ortaya çıkarmış olacaktır.

Bu konuda Başbakan'a DİSK olarak ilettiğimiz görüşler arasında DİSK'i çok yakından ilgilendiren "1 Mayıs 1977 katliamının gerçek suçlularının ortaya çıkarılması ve bu katillerden hesap sorulması" konusunda somut bir talebimiz de vardır.

Başbakan'a gönderdiğimiz mektupta yukarıda açıklanan belli sorunlar hakkında görüşlerimiz aktarıldıktan sonra yabancı üsler konusunda şöyle denilmiştir:

"ABD emperyalizmi Türkiye'nin Kıbrıs sorununda iyi niyetle hareket ettiği gerekçesiyle, 3.5 yıldır uygulamakta olduğu silah ambargosunu koşullu

olarak kaldırmıştır. ABD'nin koşulları açıktır: Türkiye'nin ABD'nin vereceği silahları ABD'nin belirlediği amaçlar dışında kullanmaması, Kıbrıs ve Ege sorununun ABD'yi hoşnut edecek bir biçimde çözülmesi, Türkiye'deki üslerin yeniden açılması, yabancı sermayeye garanti tanınması. Bu koşullar yerine getirildiğinde askerî ambargonun yanı sıra kredi ambargosunun da kaldırılacağı anlaşılmaktadır.

"Ambargonun kalkması üzerine "özgürlükçü ve bağımsızlıkçı" CHP'nin ağırlıkta olduğu Hükümetin Başkanınca verilen demeçte, ABD Başkanı Carter'in de belirttiği gibi Türk-Amerikan ilişkilerinde yeni ve olumlu bir dönemin başlamış olacağı belirtildi. Ve üslerin açılmasına yönelik çalışmalar gündeme getirildi.

"Başlayan yeni ve olumlu bir dönem değildir. Türkiye'deki üsler ABD emperyalizmi için hayati önem taşımaktadır. Bunlar ülkemizin savunulması için değil, emperyalist sistemin, sosyalist sistemi gözetim altında tutması içindir. Bu üsler, ileride nötiron bombasının da varlığıyla Türkiye'yi barut fıçısı durumuna getirmeleri ve bir savaşta ilk hedef olmaları nedeniyle halkımız için tehdit ve felâket kaynaklarıdır. Önce bu yaklaşımda anlaşmak gereklidir.

"Başta işçi sınıfı olmak üzere emekçiler, ilerici ve devrimci gençlik özellikle son 10 yıl içinde üslere ve ikili anlaşmalara karşı kararlı ve yığıtçe bir mücadele vermiştir. Bu mücadelede çok sayıda insan tutuklanmış, yaralanmış, öldürülmüştür. Ayrıca sorun sık sık TBMM kürsülerinde de en açık bir biçimde dile getirilmiştir. Türkiye'de köklü bir anti-emperyalist bilinç oluşmuştur. Halkçı olduğunu belirten bir Hükümet bu anti-emperyalist bilinci dikkate almalı, emperyalizmin sözcüsü ABD'yi 1978'lerde yeniden şirin göstermek durumunda kalmamalı ve üsler sorunu oldu bittiye getirilmemelidir.

"Bu üslere ya da tesislere ilişkin yasal çerçeve ambargo döneminde ortadan kalkmıştır. Ambargo ile üsler karşılıklı bir pazarlık konusu da olamaz. Zamanın dışişleri bakanı bile şöyle demiştir: "Türkiye'ye ambargoyu tamamen kaldırma kararı olsa dahi, üslerin tekrar faaliyete geçmesi mümkün olmayacaktır."

"Türkiye'deki Amerikan üslerinin yeniden açılmasına yönelik bir savunma işbirliği anlaşmasının TBMM'de tartışılmasına kadar ara düzenlemeler ile üsleri çalıştırmak, emperyalizme bağımlılığın pekiştirilmesi demek olacaktır.

“Üslerin açılması ile çok yönlü dış politika çabaları, bağımsızlıkçı, barışçı demokrat yaklaşım yalnızca sözde kalacaktır.

“Kuruluşundan bu yana emperyalizme karşı kararlı bir tavır almış olan ve özellikle 5. ve 6. Genel Kurullarında NATO, CENTO gibi askeri, AET, İMF, OECD gibi ekonomik örgütlerden çıkılması, ikili anlaşmaların iptal edilmesi, yabancı üs ve tesislerin kapatılması, genel ve tam bir silahsızlanma, barışçı bir dış politikanın izlenmesi için mücadele yolunda bağlayıcı kararlar alan DİSK, ABD Üslerinin yeniden açılmasına kesinlikle karşıdır.

“Emperyalizmin ekonomik, siyasi, ideolojik, askeri baskılarının arttığı bir dönemde özellikle üsler konusunda hükümetin vereceği karar “bağımsızlıkçı, dış politika” konusunda gerçek bir ölçü olacaktır.

“Ulusal Savunma Kavramından, çok yönlü dış politikadan, bağlantısız ülkelerle ilişkilerden, Yeni Uluslararası Ekonomik Düzendən ne anlaşıldığı bu kararda açıkça ortaya çıkacaktır.

“Hükümet üsler konusunda yol ayırmındadır. Hükümet ulusal bağımsızlık konusunda kendi açısından tarihsel bir karar verecektir.”

“Ya üsler yeniden açılacak ve tüm olarak Türkiye'nin kaderini emperyalizmin ellerine terketmenin rahatlığı, sorumsuzluğu ve ağır yabali tercih edilecektir. Ya da ulusal bağımsızlığın, demokrasinin ve barışın sorumluluk isteyen, zor ama aydınlık ve onurlu yolunda yürünecektir.

“İşçi sınıfının devrimci sendikal örgütü DİSK olarak bu onurlu yolda Hükümeti var gücümüzle destekleyeceğiz. Ama emperyalizme bağımlılık yolu izlenecek olursa Hükümeti sadece tarihi sorumluluğuyla karşı karşıya bırakmayıp bu uygulamaya karşı çıkacağız.”

Bugün üsler açılmıştır. DİSK bu konuda elbette üzerine düşen görevi yerine getirecektir.

Ama bugün gündemimizin birinci sorunu faşist darbe özelemleri ve terör ile mücadele etmektir.

Değerli Arkadaşlarım,

İşçi sınıfı bilimi açıkça göstermektedir ki, terörizmin ve anarşizmin işçi sınıfının mücadele yöntemleri ile hiç bir ilişkisi yoktur. İşçi sınıfının anarşizm ve terörizmden bekleyeceği hiç bir şey olamaz. İşçi sınıfının sömürü ve baskıya karşı sürdürdüğü mücadele örgütlü, bilinçli bir mücadeledir.

Bugün kitlesel öldürmeler ile, anarşi ile, sıkıyönetim istemleri ile faşist darbe özelemlerini gerçekleştirmeye çalışanlar sürekli olarak emekçi halkı terör ve anarşi ortamına çekmek istemektedirler. Ancak bu hevesleri kursaklarında kalacaktır. İşçi sınıfının örgütlü mücadelesi eninde sonunda terörü yenecek ve işçi sınıfı düşmanlarını yok edecektir.

6. Genel Kurulunda anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekel cephe oluşturulması yolunda karar alan DİSK, Türkiye'de giderek artan faşist saldırılar karşısında somut adımlar atmanın hazırlığı içindedir. Sürekli saldırı, adam kaçırmaya, adam öldürme, bombalama ile emekçi halkı pasifize etmek, emekçi halkı sindirmek isteyen faşistlere karşı tüm yurtseverler, demokratlar, ilericiler ve sosyalistler bu saldırılar karşısında güç ve eylem birliği sağlamak zorundadırlar ve bunu ergeç sağlayacaklardır. Demokrasi güçlerinin birliği bu ortamdən çıkılmasının tek güvencesidir.

Başbakana gönderilen mektupta bu konuda şu görüşlere yer verilmiştir:

“Gerici ve faşist güçlerin temsilcisi MC'nin iktidardan uzaklaştırılmasına rağmen bugün faşizm tehlikesi ortadan kalkmamıştır.

Her gün çok sayıda işçi, emekçi, öğrenci öldürülmekte, terör kol gezmektedir. Sorunun çözümü için öncelikle şiddet eylemleri üzerinde kesin bir teşhise varılmalıdır. Şiddet eylemleri bugün için temelde emperyalizm ve tekelci sermayeye desteklenen gerici ve faşist odaklardan kaynaklanmaktadır. Bunlar, emperyalizmin mali ve askeri abluka altına almak istediği Türkiye'de şiddet olaylarının başlatıcısı durumundadırlar. İşçi sınıfı ve emekçi halkı sindirerek, susturarak, gelişen kapitalizm ile birlikte durumlarını korumayan ve umutsuzluğa düşen kitlelerin desteğini kazanma çabaları 1977 seçimleriyle boşa çıkan faşistler, bugün iktidardan uzaklaştırılmış olmanın ve köşeye sıkıştırılmanın hırçınlığı içinde yoğun bir faşist teröre girişmişlerdir. Bunlar özellikle belli bir bölgede iç savaş durumu yaratıp emekçi halkı silaha sarılmaya itmeye ve ardından, faşist bir darbe ile iktidarı ele geçirmek istemektedirler.

“Halkın galeyana geldiği iddia edilen Kahramanmaraş, Malatya, Sivas, Elazığ olayları bu stratejinin bir parçasıdır. Faşistler bu yörelerde Türk-Kürt, Alevi-Sünni farklılıklarını son noktasına kadar körükleyerek, ırkçı ve şoven ideolojiyi yaygınlaştırarak kitlelerin bu konudaki şartlanmalarını sömürmektedirler.

"Bazı tertip ve cinayetlerin kısmen de olsa ortaya çıkarılması, bu canilerin MHP ve Ükü Ocakları ile ilişkilerinin belgelenmesi eli kanlı faşistlerin MC ikâdarları döneminde nasıl örgütlenmiş olduklarını, devlet kurumlarının nasıl işgal ettiklerini bir kez daha sergilemiştir. Sistemli bir biçimde tarandı- rılan terör ve iş savaş provokasyonları bunların hâlâ bir takım kilit noktalarını ellerinde tutan faşistlerce düzenlendiğini göstermektedir.

"MHP liderinin son açıklamasında askeri yönetim için yaptığı çağrı, bu örgütün karanlık amaçlarını ve faşist darbe özlemini açıkça kanıtlamaktadır.

"Teşhis bir olunca çözümün de ne olacağı açıktır. Yapılacak iş faşist odakların, faşizmin gizli-açık örgütlerinin üzerine gitmektir. Oysa bugüne ka- dar yapılan uygulamalar, hükümetin faşist yuva- ları dağıtmada kararlı ve cesaretlî davranmadığı- nı göstermiştir.

"Emperyalistler ve onların güdümünde işlev gö- ren faşistler Doğu Anadolu'da ırksal-dinsel ayırım- ları sömürerek çeşitli tertiplere gir'şirken geçtiği- miz günlerde Hakkari'de yapılan bir tatbikat sıra- sında düşman tarafa yöresel giysiler giydirilmiş, kürtçe konuşturulmuş ve tatbikat gereği düşman tarafın imhasıyla sonuçlanan bir senaryo uygulan- mıştır.

"Halka özgürlük ve demokrasi vaadleriyle başa gelen ve bu nedenle ırkçı, şoven baskılara karşı çıkması gereken hükümetin böylesi bir tatbikata göz yumması büyük bir yanlışlık olmuştur.

"Doğu'ya, "Uçan 78" tatbikatıyla değil, ekonomik, toplumsal sorunları, eğitim sorunlarını çözmeye yönelik maddi olanaklarla ve daha geniş özgürlük ve demokrasiyle gidilmelidir.

"Faşist terör ve provokasyonlar karşısında karar- lı tavır alamayan Hükümet öte yandan gerici de- mogojinin etkisiyle demokrat ve sosyalist güçle- re yaklaşmaktan kaçınmaktadır. Bu yapılırken de "bizim dışımızdaki solun oyu en fazla % 1'dir." denilmiş ve seçimlerde CHP'ye oy veren demok- rat ve sosyalistler için haksız ve gerçekçi olma- yan bir ölçü kullanılmıştır.

"Bu ölçünün nicel yanlışlığının yanı sıra toplumun gelişen dinamiğinin yüzde hesaplarına vurulama- yacağı gerçeği gözardı edilmiştir. İşçi sınıfının ve emekçi halkın, ilerici, yurtsever, demokrat güçle- rin bugüne kadar yürüttüğü siyasal mücadele on- ların nitel varlığının bu yüzde hesaplarının çok üstünde olduğunu tartışılmaz bir biçimde ortaya

koymaktadır. Yakın gelecekte bu gerçeği daha da pekiştirecek olaylarla dolu gözükmektedir.

"Gericiilerin, yurtseverleri, sosyalistleri bugünkü Hükümete ezdirme ya da Hükümeti onlardan so- yu'dlama taktiği boşla çıkartılmalıdır.

"Hükümet faşist tertipleri ortaya çıkarmada, fa- şist odakları etkisiz duruma getirmede ve devlet kademelerine yerleştirilmiş faşistleri temizlemede işçi sınıfı ve emekçi halka dayandığı sürece ba- şarılı olacaktır. Bu anlamda Hükümeti faşist odaklara karşı kararlı bir mücadeleye çağırıyoruz." "Emperyalizme, faşizme, ırkçılığa karşı mücade- leyi temel ilke olarak kabul eden ve anti-emper- yalist, anti-faşist mücadelede önemli bir adım olarak gördüğü "Demokratik Platform" hazırlığı içinde olan DİSK, Hükümetin gizli-açık faşist odaklara karşı girişeceği kararlı mücadeleyi açık olarak destekleyecektir."

Bu kanımızı en somut biçimde 20 Mart Faşizme İhtar direnişimizde yaşadık. 1 milyona yakın iş- çii, kamu görevlisi, topraksız köylü, doktor, avu- kat, öğrenci faşist saldırıları durdurmak ve sal- dırı merkezlerinin dağıtılmasını sağlamak amacıy- la DİSK'in çağrısına uyarak bütün Türkiye'de 2 saat süreyle işi bıraktılar. Faşizm tehlikesine karşı bilimsel mücadelenin nasıl olacağını, tarihteki örneklerinden çıkardıkları ders doğrultusunda uyguladılar.

Bütün yurtseverler, demokratlar, ilerici, sosya- listler işçi sınıfının bu somut mücadelesine yan- daş oldular. Bu anlamda 20 Mart Faşizme İhtar Direnişimiz işçi sınıfının mücadelesi tarihinde şim- diden gerekli yeri almış durumdadır. Faşizme kar- şı mücadelede sorumluluklar çok açıktır. Bunu tarihi gerçeklerin ortaya koyduğu gibi, Türkiye'deki saldırıların, katliamların kaynaklandığı, beslen- diği güçler de apaçık ortaya çıkmıştır.

DİSK'in dışındaki ilerici sendikal örgütler de fa- şist saldırılar karşısında gerekli sorumluluğu duy- mak zorundadırlar. Böylesi bir mücadelede DİSK ile aynı yolda yürümelidirler. Aksi takdirde bunun tarih önünde hesabını veremezler.

Özetlersek; bugün Türkiye terörün ciddi bir dü- zeye tarandırılmak istendiği bir ülkedir. Gelecek karanlık görünebilir. Geçmiş mücadelemize daya- narak kesinlikle belirtelim ki, mücadelemizde ümit- sizliğe, yılmınlığa ve paniğe yer yoktur. İşçi sınıfı olarak geleceğe güvenle bakıyoruz. Bu anlamda ya- pacağımız belli görevler vardır. İşte biz bu görev- leri tartışmak amacıyla burda toplandık. Yönetim Kurulu ve Başkanlar Konseyi ortak olarak bu ko- nuları tartışacağız.

tiyatro

Ölü Kentin Nabzı

Yazan : Orhan ASENA

Yöneten : Engin ULUDAĞ

Dynayanlar : Toron KARACA / Jeyan Mahfi TÖZÜM / Turgut BORALI / Emel KURAY / Nedret DENİZHAN / Avni YALÇIN / Metin ÇEKMEZ / Süleyman BALÇIN / Doğan BAVLI / Ali BERGE / Taner BARLAS / Ünal ÖZDOĞAN / Zeki YILDIRIM

Istanbul Şehir Tiyatroları Üsküdar Bölümü, 1978-79 tiyatro mevsimine Orhan Asena'nın «Ölü Kentin Nabzı» oyunuyla girdi.

«Ölü Kentin Nabzı» Şili'yi konu edinen bir oyun. Anımsayacağımız gibi, Amerika'nın Şili'de tezgahladığı 1973'ün kanlı olaylarını dünya tiyatrosunda ilk irdeleyen yazar yine Orhan Asena olmuştu. Yazar, bu kez Pinochet dönemindeki Şili'den bir kesit getiriyor bizlere.

KONU

Oyun, Allende'nin öldürülmesiyle birlikte ölü bir kent görünümünü alan Santiago'da geçiyor. Ne var ki, bu «ölü kentin nabzı» kendini yeniden duyurmaya başlamış, Pinochet'nin bütün terörüne karşın devrimciler yılmadan çalışmalarını sürdürmeye, bunu eyleme dönüştürmeye yönelmişlerdir. Eylemcilerden bir grup, çatışmada yaralanan arkadaşlarını, tipik burjuva aydını olan bir A-

nayasa profesörünün evine getirirler. Profesör sınıfsal güçsüzlüğü ve korkaklığı içinde, başlangıçta bunu kabul etmek istemezse de, bir yandan kızının, bir yandan devrimci doktor Carlos'un etkileri ve koşulların baskısıyla, devrimci genci evine alır. Yine Dr. Carlos'un yol göstermesiyle devrime kendince yararlı olabilmek kaygısıyla İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığını kabul eder. Ne var ki, bu kararının gerisindeki gerçek amacı bilmeyen devrimciler, onun Pinochet rejimine satıldığı sanısıyla, Profesör Augusto'yu öldürmeye karar verirler ve profesörü öldürmeyi de asistanı üstlenir. Bu arada Profesör, kızının, evine sığınan devrimci gençle birlikte devrimciler safına katılmak üzere gitmesine, nişanlısını bırakmasına izin vermiştir. Kendisini öldürmek üzere evine gelen ve yalanan asistanını da askerlerin yanından alarak, kaçmasını sağladıktan sonra, Profesör Augusto, devrim için kendince en yararlı katkıyı intihar etmekte bulur.

OYUN VE KİŞİLER

Orhan Asena, her oyununda kendini yenileyen ve aşan bir yazarımız. «Ölü Kentin Nabzı» da yazarın bu niteliğini ve gelişimini kanıtlıyor. Son derece yalın bir teknikle, karmaşık düşünce ve olaylar kurgusunu anlatma ustalığını bütünleştiriyor. Asena, Toplumun çeşitli kesimleri arasındaki siyah beyazı olduğu kadar kesimlerin kendi içindeki siyah beyazı ve bunun yanı sıra kişilerin iç çelişkilerini de bu yalın anlatımla seyrciye aktarmayı başarıyor. Uzun söz söylemek, bir yığın sorunu aynı potada karıştırmak yanlısına da düşmüyor.

Oyundaki kişilerin büyük çoğunluğu, inandırıcı biçimde işlenmiş. Oyunun ağırlığını üstünde toplayan Profesör Augusto, namuslu ama son derece güçsüz bir aydın. Çevresinde Pinochet rejimini kabul eden bir kişi olarak tanınmayı en büyük namussuzluk olarak gördüğü halde, bu rejime saygısızlık gerekçesiyle çok kısa bir

süre tutuklanınca da çabucak gözü yılan, kendine ve ailesine zarar gelmemesi kaydıyla devrimci eyleme uzaktan alkış tutan biri. Yani ülkemizde de pek çok örneklerini gördüğümüz, namusluluğu sinmişlikle özdeşleştiren, yüreği temiz, kişiliği güçsüz bir öğretim üyesi. Profesör Augusto'nun kişiliği, oyunun başından sonuna öylesine gerektiği biçimde işlenmiş ki, sonundaki intihara gidişini adım adım izliyor ve doğru bulsanız bile haklı görüyorsunuz. Çünkü çizilen profesörün başka bir son seçmesine olanak görülüyor.

Burjuva kesimindeki siyah beyazı vurgulayan ikinci kişi ise Dr. Carlos. Dr. Carlos, devrimcilerle dirsek temasında olduğu halde, iktidarın kara listesine girmeden «mevzi»yi tutmanın ve bunun sağlayacağı olanaklarla devrimci eyleme katkıda bulunmanın bilincin de olan bir kişi. Oyunun en doğru ve en ağırlık taşıyan sözünü de Dr. Carlos söyleyerek, «gerçek kahramanlığın tarihe yada insanların belleğine geçen davranışlar olmayıp, yarar sağlayan, ama belki de hiçbir zaman gün ışığına çıkmayacak kahramanlık» olduğunu belirtiyor.

Bu kesimdeki öteki kişiler, Profesörün karısı Dona Rosita, Hristiyan Demokrat Partiden Don Destepan ve Destepan'ın oğlu, aynı zamanda Profesörün kızının nişanlısı olan Claudio. Dona Rosita da çevremizde örneklerine rastladığımız bir burjuva kadını. Anaçlığı ve duygusallığıyla, yaralı devrimciye kanını vermekten kaçınmayan, ama yerleşik düzene, geleneklere bağlılığı yüzünden kızının nişanlısını terkederek devrimci gençle gitmesine içi elvermeyen bir kadın. Kocasının iç

çelişkilerinden habersiz ve onun dediklerini dinlemek için değil de, televizyondaki görüntüsünden kıvanç duymak için televizyon başına koşan bir küçük burjuva.

Claudio, oyunda üzerinde en az durulmuş tiplerden biri. Kişiliği, özellikleri vurgulanmamış. Oyun kurgusunda fazla bir ağırlığı da olmadığı için, seyirci Claudio'ya yönelmiyor ve yeterince işlenmemiş bir tip olması oyunu aksatmıyor. Don Destepan ise, sağın kurnaz, ayak oyunlarında usta politikacısında inandırıcı bir tipte belirleniyor.

Profesörün kızı Elvira, başlangıçta duygularıyla yakın olduğu devrimcilerin safını, sonuçta bilinciyle seçerek kendisini ortaya koyuyor.

Pinochet'nin amansız terörüne karşı yılmadan savaş veren devrimciler, toplumun çeşitli kesimlerinden seçilmiş İşçi, memur, öğrenci ve üniversite asistanı, solun birliğini ve önünde sonunda zaferin kaçınılmazlığını bütünleştiriyorlar.

OYUN DÜZENİ VE OYUNCULAR

Oyunu, Üsküdar Tiyatrosunda değil de, Atatürk Kültür Merkezinde seyrettim. Üsküdar'ın olanakları kısıtlı sahnesine göre hazırlandığı halde, oyun Atatürk Kültür Merkezinin büyük sahnesinde de aksaksız ve yarıdurgatıcı olmandan başarıyla oynandı. Fonda kullanılan Latin Amerika ve Pinocchet slaytları, oyunun büyük sahneye aktarılmasında bütünü sağladı. *Engin Uludağ*, yazarın yalınlığını zedelemeyen, özenli bir çalışmayla bu anlatımı yorumda da sürdürmüştü.

Dona Rosita'da *Jeyan Mahfi Tözüm*, Elvira'da *Emel Kuray* oyundaki kişiliklerine çok rahat oturmuş bir çizgideydiler. Prof. Augusto'da *Toron Karaca*, güçsüzlüğünü, iç çelişkilerini, yetersiz atılımlarını ustalıkla sergiledi. Demirci Alberto'da *Metin Çekmez* Joel'de *Nedret Denizhan*, Ramirez de *Avni Yalçın Gonzales*'de *Ali Berge* ve Gabriel Morales'de *Taner Barlas* gösteriye sapmayan yalın oyunlarıyla inandırıcı

ÖLÜ KENTİN NABZI
OYUNUNDAN BİR GÖRÜNÜM

tipler çizdiler ve doğrunun, hak-
lının safını, o haklılara özgü sa-
delik içinde belirlediler. *Doğan*
Bavli ve *Süleyman Balçın* oyunun
başarılı kurgusunu aksatmayan
oyunculuklarıyla üstlerine düşeni
yerine getirdiler. Dr. Garlos'u can
landıran *Turgut Borah*, yılların
dineyi ve rahatlığı içinde başarılı
bir çizgi yakalıyordu. Ne var ki,
yıllarca belirli tiyatrolarda, belir-
li kalıplardaki kişileri canlandır-
ması, seyirciyi öylesine koşullan-
dırmıştı ki, *Turgut Borah* sahne-
ye adımını atar atmaz seyirci ken-
dini gülmeye hazırlıyordu Tiyat-
ronun yalnızca ödün vermediğini
kanıtlayan bu durum, dileriz *Bo-
rah* gibi yumuşak bir oyuncuya,
bundan sonraki çizgisini dikkatle

belirleyip izleme zorunluluğunu
duyursun.

«ÖLÜ KENTİN NABZI» VE TARTIŞMALAR

Ölü Kentin Nabzi, kamuoyunda
tartışma açacak bir oyun niteli-
ğinde. Tartışmalar, oyunun so-
nucu üzerinde yoğunlaşıyor. «Tür-
kiye'nin içinde bulunduğu ortam
da Prof. Augusto tipinde bir kişi-
nin intihar etmesi mi, yoksa ken-
di çizgisinde ve kendi çapında
inançlarına yararlı olmaya çalış-
ması mı gerekirdi» sorusu tar-
tışmanın odak noktası. Hiç
kuşkusuz, burjuva aydınına
düşen görev şu ya da bu
nedenle sıcak savaşım da
yer almasa bile, koşulları ve ola-

nakları zorlayarak, kendi sınırla-
rı içinde devrime katkısı olacak
birşeyler yapmaktır. Ne var ki,
Orhan Asena, devrimci bilinci ve
gücü olan bir burjuva aydınını
değil; güçsüz burjuva namusuna
sarılan, iyi niyetli ve destek bu-
lursa doğruya yöneltilebilir bir
kişiyi sahneye getiriyor. Bence ol-
ması gereken bu değil, ama o-
yunda çizilen kişinin vardığı so-
nuç kendince doğru ve kaçınıl-
maz.

Yaşadığımız günlerde yazılma-
sını ve oynanmasını çok olumlu
karşılıdığımız «Ölü Kentin Nab-
zı», özü biçimi, sahnelenişi ve oy-
nanışı ile, bu yılın başta gelen o-
yunlarından birisi olacak mut-
lak..

YAVUZ DONAT'TAN ÜÇ FIKRA

KIRACININ DERDİ

CHP Genel Sekreteri
Mustafa Üstündağ,
dostlar kooperatifinde-
ki dairesine taşındı
ya...

Eski evi ne oldu?
Üstündağ'ın Yenima-
halle Birinci Durakta-
ki evi, aylığı 6200 li-
radan kiraya verildi.

Hükümet hep "kiracı-
ları koruyacağız" di-
yor.

Koruyun Allah'a şükür.
Ve öncelikle de şu Ye-
nimahalle'deki kiracı-
yı.

BÜYÜKLERİMİZ BİLİR

AP Kongresinin sona ermek
üzere olduğu dakikalardı...

Herkes salondaydı.

Osman Kibar'ın yüksek sesle
bağırdığı duyuldu:

"— Allah büyüklerimizi başı-
mızdan eksik etmesin."

Birkaç kişi sordu:

"— Hangi büyüklerimizi?"

Kibar cevap verdi:

"— Kardeşim, kalabalık yerler-
de böyle bağıracağını, Allah
büyüklerimizi başımızdan eksik
etmesin, diyeceksin, herkes
memnun olur... Ben bunca yıl-
ın tecrübesiyle söylüyorum
ki... Kimse çıkıp (ben büyük
değilim) demez..

Dinleyenler "doğru vallahi"
derken, Osman Kibar yeniden
bağırdı:

"— Allah büyüklerimizi başı-
mızdan eksik etmesin."

MUHTIRA

Politikacıların oturduğu Dost-
lar Sitesinde "yönetici" her-
kesin evine bir yazı gönderdi.
Yazı değil, "muhtıra" sanki:
Madde 1. Aylık aidatlar 2 bin
liradır.

Madde 2. İnşaattan borcu ka-
lanlar derhal ödesin.

Madde 3. Tapu alınacaktır. Her
kes tapu masrafını versin. Mem-
lekette kan gövdeyi götürdü,
Dostlar Sitesi sakindi. Bir gün
de 6 kişi kurşuna dizildi, Dost-
lar Sitesi sakindi. Partiler ka-
rıştı, adaylar yarıştı, Dostlar
Sitesi sakindi. Tam bu "muhtı-
ra"nın dağıtıldığı gün..
Site birbirine girdi.

Pekiye sade vatandaş ne yap-
sın?

Her sabah bakkaldan, manav-
dan, kasaptan aldığı "muhtı-
ra"lardan sonra...

moda

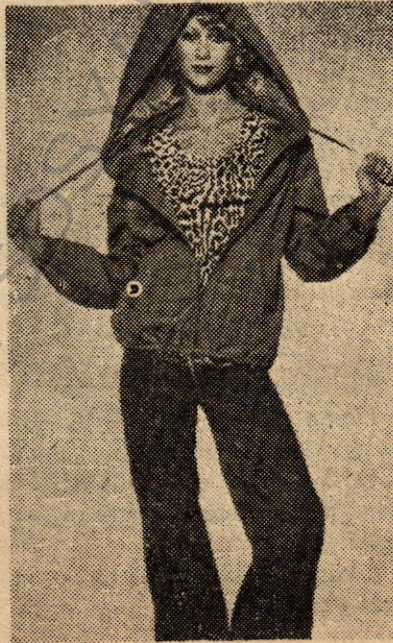
Pantolon giymek şıklık değil tembelliktir

Yıllardır pantolon modası başını aldı gitti. Yediden yetmişe, kadifeden ipekliye, ketenden yünlüye herkes pantolonlara sıkıştırdı ken dinini.

Pantolonu üniforma haline getirenler, "rahatlığını" savunurlar öncelikle. Yok efendim, istendiği gibi oturur kalkırmış da, rahat yürünürmüş de, her yere giyilmiş de, aksesuar gerektirmediği için ekonomik olurmuş da... Bunlar işin safsatası. Her yere pantolonla gidilmez, gidilse bile aynı pantolonla gidilmez. Sonra pantolon da pekalâ aksesuar ister, hem de sade bir etek-blüzdandan, yalnız bir giysiden çok daha fazla. Rahat yürünüp, rahat oturup kalkmaya gelince, aman eksik olsun o rahatlık. Çünkü özellikle genç kızlarımızda, bu "rahatlık" denen ne ise, giderek bir hantalılık, bir oturup kalkmayı bilmezlik oldu çıktı.

Dahası, bizim kadınlarımızın, özelikle belirli bir yaştan sonra, yapıları pantolon giymeye elverişli değil. Pantolon giyebilmek için ilk koşul, ince ve çok uzun bacaklı olmaktır. Oysa 30 yaşın üzerindeki kadınlarımızın özelliği bunun tam tersidir. Hadi genç kuşaklarda vücut yapıları daha bir orantılı, kusurları göze daha az batıcı, ama ille de blue-jean'ler yok mu... Amerikan zevksizliğinin, moda alanında at oynatamamaktan gelen ekonomik açığını kapatmak için moda dünyasına attığı son kazaktır blue-jean. Üstelik eskisi gözde, dizleri, arkaları solmuş, havı dökülmüşü makbul. Ve

bunun için ödenen para, ilkemizdeki bir tezgâhtar çocuğun dört haftalık, bir iplik işçisi genç kızın onbeş günlük yevmiyesi. Bir de bu yılın modası, dizden yukarısı bol pantolonlar var, hani kocasının yada babasının pantolonunu bozup da kendi bacağına uydurmuş gibi görünenler... Sözüün kısası, sık değil pantolon. En azından şimdilerde kullanıldığı biçimiyle sık değil. Bir dağ kılığı olarak, bir tatil giysisi olarak pantolonun da yeri vardır kuşkusuz. Ama "rahat" diye nasıl her yerde sabahlıkla dolaşmıyorsak, pantolonun da yeri ve zamanı olduğunu kabul etmek gerekir. Ancak o zaman, şıklık söz konusu olabilir.

**RAHATLIĞI SEVENLERE
BİR PANTOLON TAKIMI**

BU YIL TWEED GÖZDE

Kış mevsimlerinin en kullanış kumaşlarından Tweed bu yıl hemen her türlü giyimde kendini gösteriyor. Tayyörler, pardesüler, rop-mantolar, etekler, ceketler ve elbiselerde kalın inceli tweed örneklerine rastlıyoruz. Uzun örgü atkılarla, örgü yelek ve kazaklarla tamamlanan bu giysiler, erkeklere pek itici gelen pantolonlardan sonra "rahat"ın ve "kullanışlı"nın tahtına oturacağına benzer. Tweed tayyör, pardesü ve elbiselerde kullanılan başlıca süslemelerden biri deri olarak belirleniyor. Dirseklere kapak olarak geçirilen, tayyör yakalarına kaplanan, kemerlerde, cep ağzlarında, düğmelerde kullanılan deri, ya giysi ile aynı tonlarda, yada kontrast yaratacak renklerde seçiliyor.

Pantolon giymek tembelliktir diye başlamıştık yazıya. Evet, görünen odur. Pantolon giyenler, öncelikle bacaklarının bakımını ihmal etmeye başlıyorlar. Buna kaçık çorap, ütüsüz pantolon giyme rahatlığını da eklerseniz, iş bir anda tembellikle bütünleşiveriyor. Bu yıl tweed kumaştan spor bir etek, bol bir pardesü giymeyi deneyin. Bu giyim de kadınsı bir kullanış olduğunu göreceksiniz.

ŞAPKALAR BAŞTAKİ YERİNİ ALIYOR

Yıllardır rafa kaldırılmış şapka, yeniden moda olmaya başladı.

BU YILIN SİLÜETİNİ ŞAPKALAR TAMAMLIYOR

Özellikle fötr şapkalar çok revaçta. Deri bantlarla süslenen bu şapkalar, tweed'den yapılmış giysilerle birlikte kullanılıyor. Örgü şapkalar ve başlıklar da uzun atkılarının vazgeçilmez bir parçası niteliğinde.

Şıklıkla ekonomiyi bağdaştırmak da, bu yıl oldukça kolay sayılır. Eski kazaklarınızı, elbiselerinizi sökerek, tweed'den yapacağınız bir bol eteğin üstüne kazak, ceket örebilir, hatta bedeni örgü bir elbise yapabilirsiniz. Yine evdeki yünlerden atkı ve aynı desende şapka örür, hele şapkayı bir deri bantla süslerseniz, evdeki hesaplara çarşığı birbirine uydurebilirsiniz.

YÜN ŞİŞLERİNİZİ YANINIZDAN EKŞİK ETMEMEYE ÇALIŞIN

Yün örgü işleri, sadece şapka, atkı, eldiven gibi aksesuarlarda ya da garnitürlerde değil, elbise,

etek, ceket gibi giysilerde de vazgeçilmez yerini koruyor. Şişle yada tığla işlenmiş elbiseler, gece kıyafetlerinde dahi kullanılıyor. Örgü tayyörler de her zamanki gibi bahar mevsimlerinin gözde kılığı. Ancak, büyük triko mağazalarının kapısından girmeyi bir yana bırakın, vitrinlerine uzaktan bakmak bile hayli yürek işi. Bu vitrinleri süsleyen örgü giysilerin üzerindeki etiketler dört haneli sayılardan başlıyor. Üstelik bu mağazalardaki örgü işleri, genellikle özgünlükten uzak, eski deyimiyle biraz "kavaf işi" bir nitelikte sınırlanıyor. Bu nedenle, şişlerinizi ve tığlarnızı yanınızdan eksik etmemek, örgü işleri sorununa en kolay ve beğeninize yakın çözümü sağlayacaktır.

Örneğin siyah yünden öreceğiniz bir etek ceket, yine örgü işi ve kravat tarzı bir fularla, bu yıl pek moda olan smokin havasını gerçekleştirecektir. Buklet yünlerden öreceğiniz bir başka takımla da, tweed çizgisine ulaşabilirsiniz. Elbiselerde değişik renklerden çizgiler ve desenler, örgü giysileri tekdüze görünüşten ve alışılmamış kazak niteliğinden sıyrılmaya yardımcı oluyor. Özellikle eteklerde, verev çizgiler sık bir görünüm kazandırıyor.

Deri aksesuarlar, kumaşlarda olduğu kadar örgülerde de yer alıyor. Çoğunlukla ceketlerde görülen bu aksesuarlar, elbise ve eteklerde de kemer, düğme ve biye biçiminde kullanılıyor.

PAZEN DEYİP DE GEÇMEYİN SAKIN

Pazen kumaşlar, geçen yıldan bu yana, gecelik bohçalarından gardroplara doğru bir ilerleme gösterdiler. Önceleri uzun ev giysileri ve etekleri biçiminde ortaya çıkan pazen modası, geçen yıl çeşitli renklerde, desenlerde günlük giysilerde de görülmeye başladı. Aynı çizgiyi bu yıl da görüyoruz. Değişik pazen dokunmaları, özel-

likle baharlarda, ceket altına giyilen bol eteklerde kullanılıyor. Bu yıl desenlerin yanı sıra, düz renkli pazenler de, çeşitli süslemelerle, işlemelerle, biyelerle zenginleştirilerek yeni bir görünüm kazanıyor.

GELELİM YİNE PANTOLONLARA

Tweed'den örgüye, deriden pazene çeşitli giysilerden söz ettik. Bunların hepsi de temelde son derece kullanışlı ve öncelikle de rahat kılıklar sağlıyor. Örgü bir elbisenin kıvrak çizgilerini mi istersiniz, uzun pazen eteğin sıcak ve sevimli havasına mı bürünürsünüz, tweed bir tayyörün zarif görünüşüne mi yönelirsiniz bilmem. Ne var ki, hangisini seçerseniz seçin, pantolonda bulunduğu iddia ettiğiniz rahatlığı en güzel ve kadınsı biçimiyle bu kıklarda yakalayacağınız kuşkusuz.

TWEDD'İN SIK BİR
KULLANIMI

ayın olayı

Türk Ressamları Amerika'da

Türkiye her alanda başaşağı değildir.

Örneğin bazı konularda ülke büyük bir aşama içindedir. Ne var ki toplumun bu aşaması kitle iletişim araçları ile kamu oyuna aktarılmamaktadır. Dışişleri Türkiye'nin dış ülkelerde vardığı bazı aşamaları izlememekte bunlardan haberi bile olmamaktadır. Basının dış ülke temsilcileri ise tolitika dışında ülkelerinin bulunduğu ülkedeki olayları pek izlememektelerdir.

Ne var ki Türkiye son yıllarda sanat dallarında yurt dışında oldukça hızlı bir aşama içine girmiştir. Romanımız şiirimiz hikayemiz karikatürümüz, grafiğimiz ve hepsinin ötesinde resmimiz büyük bir aşama içinde başarı kazanmakta özellikle sanatçılarımızın yapıtları hergeçen gün biraz daha yayılmaktadır. Ama bunlar gazetelerin en görünmez ölü haber köşelerinde sadece boşluk doldurmak endişesiyle verilmektedir.

CHICAGO'DA OTUZBEŞ TÜRK RESSAMI

Örneğin şu günlerde Amerika'nın Chicago kentinde seksen Türk ressamının yüzden fazla tablosundan oluşan bir sergi vardır Galerî Baraz'ın düzenlediği bu sergi oldukça ilgi toplamakta Türk ressamları Amerika'da kurulmuş olan ve genellikle Fransızların ele geçirdiği pazara girmektedir. Otuzbeş Ünlü Türk ressamının yurt dışında ilk kez açtığı toplu sergi Amerika'da büyük bir ilgi ile karşılanmış sergiye katılan ressamlarımızdan Nuri İyem, Nedim Günsur, Mehmet Pesen, Cihat Burak, Orhan Peker, Mustafa Esirkuş, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Eren Eyüpoğlu, Neşet Günal, Turgut Zaim, Hüseyin Bileşik, Cihat Burak, Oya Katoğlu

lay'ın yapıtlarını Amerikanın tablo koleksiyoncuları ilgi ile izleyerek bu sanatçıların tümünün koleksiyonlarını görmek ve satın almak istemişlerdir.

Kısacası Türk resmi bugün çağdaş düzeyde ve hergün aşama kazanmaktadır.

Bu sayı kapağa koyduğumuz Mehmet Pesen'in köy düğününü veren tablosu halen Chicago'da da sergilenmektedir.

Amerikalılara ülkemiz halkının yaşantısından kesit götüren bu resim büyük ilgi ile karşılanmıştır. Ne var ki ne Kültür, nede Turizm Bakanlığı ülkenin yurt dışında hem döviz sağlayacak hemde halkımızın moralini düzelterek olan sanat dallarında sanatçılara olanak tanımamakta bürokrasi bu konuda ki kendi sığlığını sanatçılarımızın önüne açılması güç engeller olarak dikmektedir.

ÜVEY EVLAT MUAMELESİ

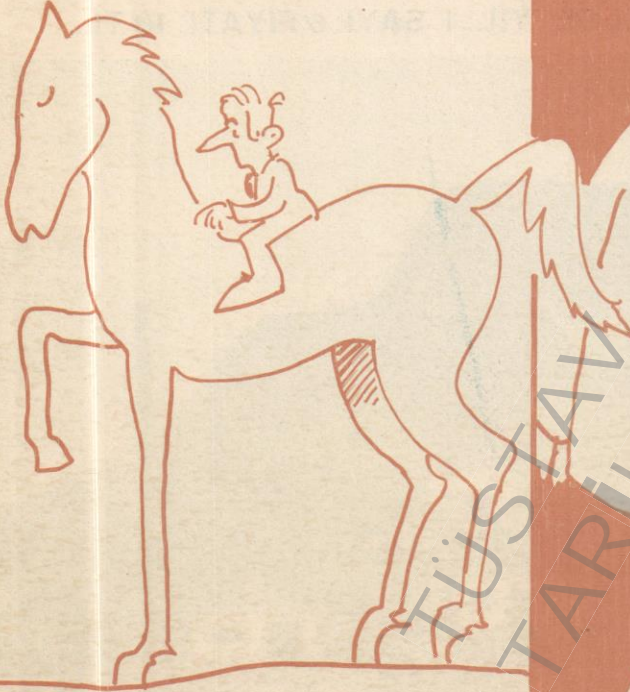
Türkiye'de sanatçı osmanlı artığı ulufeci Kapı Kulu değilse eğer yönetimden tam bir üvey evlat muamelesi görmektedir.

Örneğin bugün Ne TRT ne Kültür Bakanlığı Ne Milli Eğitim Bakanlığı Chicago'daki ünlü Türk ressamlarının sergisi ile ilgili değildir. Bu sergiyi önemsememekte daha da öte serginin ülkemize sağlayacağı yararlar kollanmamaktadır.

Türk ressamlarına bu konuda son yıllarda o da kendi kazançları adına sadece geleriler sahip çıkmakta ve ressamların yapıtları pazarlanarak tath karlar sağalanmaktadır. Amerika'daki sergide bu tür bir pazarlamanın ürünü ve çabasıdır.

ayın karikatürü / Erdoğan Başol

KİŞİ HAYAL ETTİĞİ
MÜDDET YAŞAR...

BİR
KAMRAN
İNAN
VARDI...

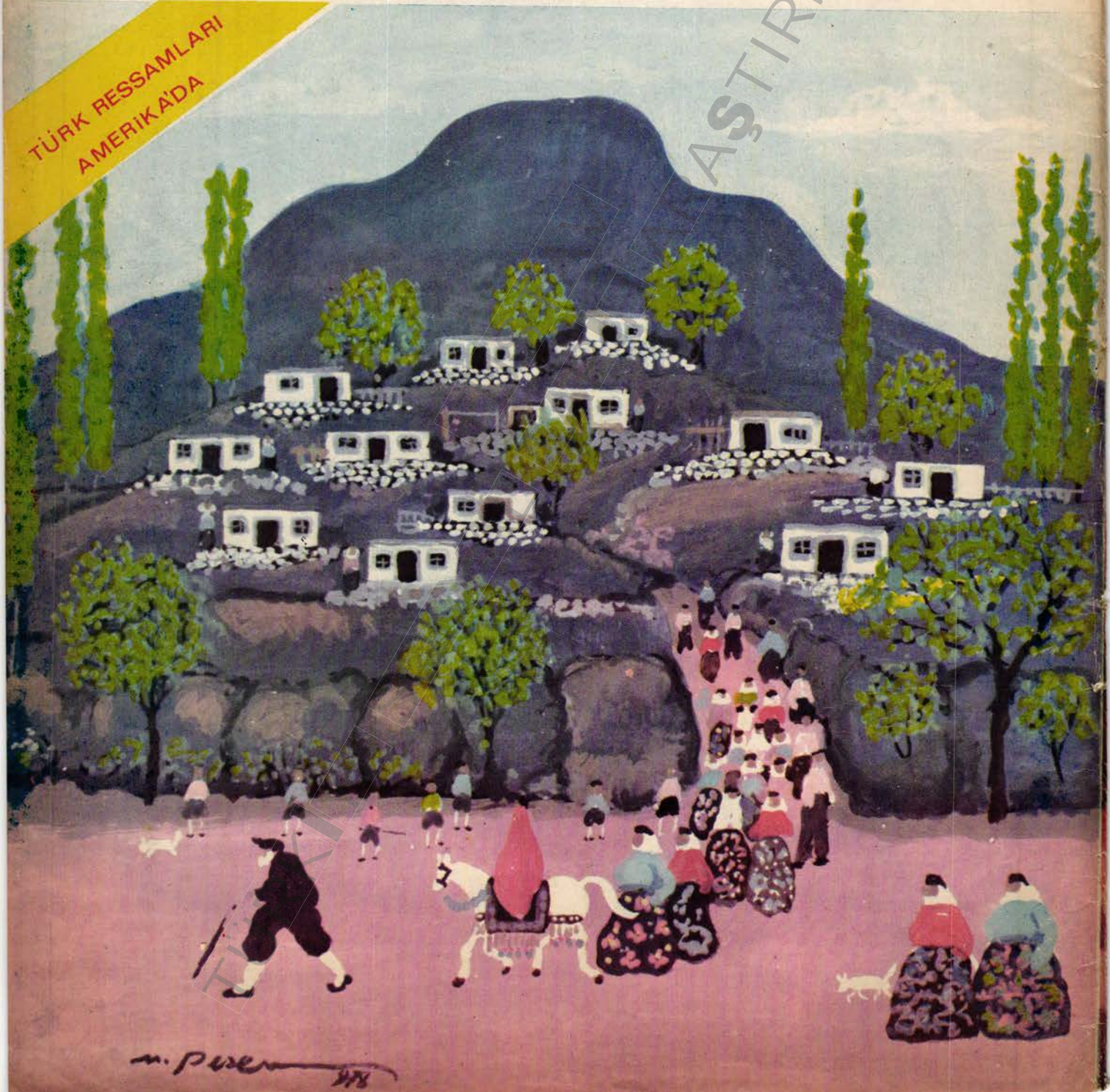
GENEL BAŞKAN
OLURSAM
ONBİRLERİN
DOKUZUNU
A.P. YE ÇEKERİM

YAŞADIĞIMIZ

ortam

HABER●YORUM●BELGE YIL: 1 SAYI: 6 FİYATI: 10 TL.

TÜRK RESSAMLARI
AMERİKADA

m. p. 1978